

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Dominika Mervartová

Územní aspekt místní samosprávy v České republice

Bakalářská práce

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Územní aspekt místní samosprávy v České republice“ vypracovala samostatně a citovala všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text práce včetně poznámek pod čarou má 79 800 znaků včetně mezer.

V Novém Městě nad Metují dne 20. března 2023

Dominika Mervartová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní Mgr. Petře Melotíkové, Ph.D. za odborné vedení, přístup při konzultacích, věcné připomínky a cenné rady během psaní.

Obsah

Úvod	5
1. Místní samospráva v rámci veřejné správy	7
1.1. Veřejná správa	7
1.2. Samospráva.....	8
1.2.1. Právní úprava místní samosprávy	8
2. Základní aspekty místní samosprávy	12
2.1. Územní základ	12
2.2. Osobní základ	13
2.2.1. Místní referendum v souvislosti se změnami území	14
2.3. Právní subjektivita	17
2.4. Ekonomický základ	19
3. Územní změny v České republice.....	21
3.1. Sloučení obcí	21
3.2. Připojení obce	22
3.3. Oddělení části obce.....	24
3.4. Jiné změny hranic obcí	26
3.5. Optimalizace vojenských újezdů	26
4. Územní změny v České republice v praxi.....	28
4.1. Sloučení obcí	29
4.2. Připojení obce	31
4.3. Oddělení části obce.....	34
4.4. Územní změny v rámci optimalizace vojenských újezdů.....	36
4.5. Důvody územních změn	38
Závěr.....	41
Seznam použitých zdrojů	43
Abstrakt a klíčová slova	48
Abstract and key words	48
Příloha č. 1.....	49
Příloha č. 2.....	50
Příloha č. 3.....	51

Úvod

Teritoriální aspekt je jedním ze základních znaků suverénního státu. Území České republiky je členěno na vyšší územně samosprávné celky, základní územně samosprávné celky a vojenské újezdy. Tyto celky jsou projevem samosprávy, jakožto znaku demokratického právního státu. Každý z těchto celků disponuje určitými prvky, jimiž jsou územní základ, osobní základ, právní subjektivita a ekonomická soběstačnost, bez kterých není jejich plnohodnotná existence možná. Území České republiky je možné měnit jak na regionální, tak na místní úrovni, a to pouze za předem stanovených podmínek. Cílem této práce je podání komplexního pohledu na jednotlivou problematiku územních změn se zaměřením na základní územně samosprávné celky a optimalizaci vojenských újezdů. V rámci své bakalářské práce se budu snažit odpovědět na následující výzkumné otázky:

- 1) Jaké územní změny lze provést v České republice?
- 2) Jaké jsou nejčastější důvody pro uskutečnění územních změn?

Práce je zpracována ve formě případové studie, kde se předně zaměřuji na územní změny základních územně samosprávných celků, jimiž jsou sloučení obcí, připojení části obce, oddělení části obce, další změny hranic obcí a územní změny vojenských újezdů vyvolané jejich optimalizací v roce 2016. Z časového hlediska budou územní změny rozebrány od účinnosti zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů s dvěma příklady z 20. století. V prvních třech kapitolách převažuje popisná metoda výzkumu, kde se díky ní snažím přiblížit základní pojmy a charakterizovat jednotlivé územní změny. Ve čtvrté kapitole převažuje analýza jednotlivých případů a důsledků územních změn.

Stěžejními zdroji práce jsou právní předpisy a jejich komentáře související s problematikou územních změn na území České republiky a zakotvujících místní samosprávu v aktuálním znění, ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) a zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu. Z literárních pramenů se územní samosprávě a územním změnám věnují zejména díla V. Sládečka, D. Hendrycha, M. Kopeckého, P. Průchy a S. Vavrochové, E. Horzinkové a mnoha dalších autorů. Důležitými zdroji pro praktickou část byly oficiální internetové stránky Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany, Českého statistického úřadu, Českého úřadu zeměměřického a katastrálního a v poslední řadě internetové stránky jednotlivých obcí.

Bakalářská práce je členěna do čtyř hlavních kapitol. První kapitola je věnována obecné charakteristice základních pojmů v souvislosti s územní samosprávou. Definuji zde pojmy jako

jsou veřejná správa, samospráva a základní územně samosprávné celky, kde se zaměřuji na jejich právní úpravu a jednotlivá dělení. Druhá kapitola představuje přehled základních znaků územně samosprávných celků. Územně samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které disponují vlastním majetkem a starají se o všestranný rozvoj svého území a obyvatel. Je zde uvedena obecná charakteristika územního základu, osobního základu, kde je část věnována místnímu referendu jako projevu vůle občanů v souvislosti s územními změnami, dále právní subjektivitě a v neposlední řadě ekonomickému základu. Třetí kapitola rozebírá podrobnou problematiku územních změn obcí. Každá podkapitola obsahuje charakteristiku dané územní změny, podmínky pro její uskutečnění a následné dopady. Poslední kapitola se věnuje územním změnám v praxi a jejich problematika je rozebrána na jednotlivých případech. Zaměřuji se na analýzu jednotlivých praktických příkladů a objasnění důvodů těchto změn v souladu s právní úpravou účinnou ke dni 20. března 2023.

1. Místní samospráva v rámci veřejné správy

V této kapitole jsou vymezeny základní pojmy úzce související s územním základem obce neboli základního územně samosprávného celku. Jsou jimi pojmy jako veřejná správa a samospráva v rámci veřejné správy, zde je uvedena i její právní úprava jak na vnitrostátní úrovni, tak na evropské a mezinárodní.

1.1. Veřejná správa

V České republice je značně problematické provést pozitivní definici veřejné správy. V první řadě je potřeba vymezit jednotlivé pojmy, především pojem správa neboli administrativa. Správu mnoho odborníků na správní právo definuje různě, např. podle J. Pražáka je chápána jako „*činnost sledující záměrně nějaký cíl nebo činnost nesoucí se za trvalým účelem řídit ty které záležitosti*“¹.

Správa	Veřejná správa	Státní správa	Ústřední
			Územní
		Samospráva	Územní
			Profesní
			Zájmová
	Ostatní veřejná správa		
Soukromá správa			

(Zdroj: Územní samospráva přehledně a v příkladech²)

Veřejná je v tom smyslu, že je vykonávána ve veřejném zájmu (věci veřejné a státní, veřejné záležitosti, služby veřejnosti, území obce/kraje...) a je na rozdíl od soukromé správy více vázána právem. Pod pojmem veřejná správa si můžeme představit buď určitý druh činnosti (vydávání správních aktů...), kterou se vyznačuje navenek, nebo instituci/instituce (úřad, korporace...), kterými je vykonávána. V těchto případech hovoříme o tzv. materiálním (funkčním) a formálním (institucionálním) pojetí veřejné správy.³ Můžeme ji členit podle

¹ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 24

² HORNÍK, Jan, KUŠ, Petr. *Územní samospráva přehledně a v příkladech*. 2. vydání. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2019, s. 11

³ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 2-3

mnoha kritérií, v tomto případě je asi nejvýznamnějším dělením – dělení podle nositelů veřejné moci na státní správu, námi zkoumanou samosprávu a ostatní veřejnou správu.

1.2. Samospráva

Veřejná správa, jak je již uvedeno výše, je členěna na státní správu, samosprávu (jedná se o jeden ze základních aspektů demokratického právního státu) a ostatní veřejnou správu. Od nepřímé státní správy je odlišena tím, že je vykonávána samostatně neboli orgány subjektů odlišných od státu (orgány veřejnoprávních korporací, příp. dalšími subjekty). Česká republika je vystavěna na smíšeném modelu uspořádání územní veřejné správy, to znamená, že na místní a regionální úrovni je státní správa a samospráva vykonávána společně stejnými orgány (samostatná a přenesená působnost).⁴ Samospráva je definována určitými znaky a principy, jimiž je např. decentralizace státní správy, kdy je přenesen výkon určitých veřejných záležitostí přímo na subjekty odlišné od státu, dále relativní nezávislost na státu a jeho orgánech (možný zásah, ale pouze pro ochranu zákona a pouze způsobem, který stanoví zákon), nebo svěřeni některých státních záležitostí subjektu, který je blíže obyvatelům. Samosprávu můžeme členit na námi zkoumanou územní samosprávu, dále profesní a zájmovou samosprávu.⁵

1.2.1. Právní úprava místní samosprávy

Územní samospráva je v České republice zakotvena v mnoha předpisech různé právní síly. Primárními prameny územní samosprávy jsou ústavní zákony, přesněji zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava“) a zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina základních práv a svobod“). Mezi další prameny řadíme zákony, některé podzákoné předpisy a v neposlední řadě prameny na mezinárodní a evropské úrovni.

Ústavní předpisy

Základním pramenem, který v České republice zakotvuje místní samosprávu je Ústava. Zákonodárce zmiňuje územní samosprávu již v čl. 8: „*zaručuje se samospráva územních samosprávných celků*“⁶, tj. že správa vlastních záležitostí je zaručena jak základním územně samosprávným celkům, tak vyšším územně samosprávným celkům. Obsah čl. 8 je nutné vykládat spolu s dalšími ustanoveními Ústavy. Územní samosprávě je věnována celá hlava sedmá (článek 99 až 105). Ústavně zakotvená je pouze územní samospráva, zájmovou či

⁴ HORZONKOVÁ, Eva, NOVOTNÝ, Vladimír. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 112

⁵ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo...*, s. 313

⁶ Čl. 8 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky

profesní samosprávu samotná Ústava nezmiňuje. Samospráva je primárně definována teritoriálně, na základě zákonem určeného území. Článkem 99 Ústavy je toto území členěno na základní územně samosprávné celky, jimiž jsou obce a na vyšší územně samosprávné celky neboli kraje. Tyto celky jdou charakterizovány jako veřejnoprávní korporace⁷, které mají vlastní majetek, území a obyvatelstvo. Každý územně samosprávný celek je spravován svými orgány. Ústava upravuje pouze existenci zastupitelstva obce, jedná se o výraz „ústavního minimalismu“⁸, neboť vytváření dalších orgánů (např. obecního úřadu, starosty, rady nebo tajemníka) předává Ústava do rukou zákonodárce.⁹ Ústava přímo upravuje volbu do zastupitelstva tím, že: „členové zastupitelstva jsou voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva“¹⁰. Jeho funkční období je čtyřleté, další možnosti např. nových voleb nechává Ústava čistě na zákonodárci, z důvodu četnější možnosti narušení činnosti orgánu či jeho rozpuštění.¹¹

Dalším důležitým ústavním zákonem v souvislosti s územním aspektem místní samosprávy je ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků (dále jen „ústavní zákon o vytvoření vyšších územně samosprávných celků“), který nám stanovuje počet krajů a jejich jednotlivé členění. V současné době je Česká republika členěna na 14 krajů. Dle mého názoru je rozdělení na 14 krajů lépe odpovídající rozložení České republiky než historické rozdělení Československé republiky na 10 krajů, z toho 7 na území současné České republiky.

Mezinárodní a evropské předpisy

Česká republika, jakožto signatář mnoha mezinárodních úmluv a člen Evropské unie, dbá na to, aby nedošlo k rozporu vnitrostátních norem s pravidly mezinárodního a evropského práva a plní veškeré závazky s tím spojené. Zřejmě nejdůležitějším pramenem na mezinárodní úrovni bude Evropská charta místní samosprávy. Charta byla dne 15. října 1985 přijata ve Štrasburku a v České republice vstoupila v platnost 1. září 1999 jako sdělení Ministerstva zahraničních věcí. Jedná se o dokument Rady Evropy, který obsahuje pravidla, na nichž má být místní samospráva postavena. Na základě článku 10 Ústavy je Evropská charta místní samosprávy součástí právního řádu, tím pádem je přímo závazná a má přednost před zákony.

⁷ Veřejnoprávní korporace = jedná se o člensky organizovaný subjekt veřejné správy, který byl zřízen zákonem/na základě zákona a byla mu zákonem / na základě zákona svěřena moc samostatně plnit veřejné úkoly

⁸ RYCHETSKÝ, Pavel a kol. *Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 1054

⁹ Tamtéž s. 1045

¹⁰ čl. 102 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

¹¹ RYCHETSKÝ, Pavel a kol. *Ústava České republiky...*, s. 1069

Česká republika přijala tuto mezinárodní smlouvy s výhradami, to znamená, že není vázána všemi ustanoveními, jako například Dánsko, Itálie či Velká Británie. Jako další dokumenty na evropské úrovni můžeme např. uvést nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006, o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999 a mnoho dalších.

Zákonné předpisy

Zákonná úprava místní samosprávy je významná svojí rozmanitostí, na této úrovni najdeme celou řadu právních předpisů, které musíme vykládat v souladu s ustanoveními ústavních zákonů. Jako základní právní předpis, který nás uvede do problematiky teritoriálního aspektu místní samosprávy, by měl být zmíněn zákon č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů (zákon o územně správním členění státu) (dále jen „zákon o územně správním členění státu“). Tento zákon nám udává základní členění České republiky na kraje, obce a vojenské újezdy. Nová právní úprava oproti původní nezmiňuje v základním územně správním členění okresy¹², ty zmiňuje až v § 2 zákona o územně správním členění státu, v dalším územně správním členění a vymezuje je jako správní obvody obcí s rozšířenou působností.

Stěžejní právní úpravou na zákonné úrovni je např. zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) (dále jen „zákon o obcích“). Definiuje postavení obcí, její jednotlivé kompetence v rámci samostatné i přenesené působnosti, orgány obce, prostřednictvím kterých jsou tyto kompetence vykonávány, a kontrolní a dozorčí činnost nad nimi vykonávanou. Obce jsou dle Ústavy základními územně samosprávnými celky. Jejich účelem je ve veřejném zájmu pečovat o všestranný rozvoj svého vlastního území a svých občanů.

Jako další pramen územní samosprávy můžeme uvést zákon č. 129/200 Sb., o krajích (dále jen „zákon o okrajích“). Ten ve výsledku duplikuje právní úpravu zákona o obcích, pouze s rozdílem toho, že je věnován vyšším územně samosprávným celkům. V souvislosti s tímto zákonem bychom mohli zmínit i ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků, který nám stanovuje počet krajů a jejich jednotlivé členění. Jako vyšší územně samosprávný celek je vymezeno i hlavní město Praha, které je upraveno samostatným zákonem, a to zákonem č. 131/200 Sb., o hlavním městě Praze. Vlastní právní úprava byla vytvořena z důvodu, že Praha je jedinou územní jednotkou, která má postavení obce a zároveň i kraje.

¹² Okresní úřady byly zrušeny již ke konci roku 2000, a to zákonem č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů; následně byly nahrazeny úřady obcí s rozšířenou působností (existence okresů je stále zachována např. v povědomí občanů nebo justici – okresní soudy...)

Výše uvedené právní předpisy jsou stěžejní právní úpravou pro oblast místní samosprávy. Jsou jí věnovány ale i další, ne méně významné, jimiž jsou např. zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, který upravuje samotnou tvorbu, postavení a funkci jednotlivých rozpočtů územních samosprávných celků; zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí; zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, zároveň s tímto zákonem i zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu, tak krajskému referendu (zákon č. 118/2010 Sb. o krajském referendu). Místní samospráva je definována i řadou podzákonných právních předpisů (obecně závazné vyhlášky, nařízení...), ty pro své množství a individualitu nejsou zmíněny.

2. Základní aspekty místní samosprávy

Následující kapitola je věnována základním aspektům místní samosprávy. Každý územně samosprávný celek lze charakterizovat určitými znaky, které musí být plněny kumulativně. Jedná se o územní základ, osobní základ, v rámci něhož je rozebrána problematika místního referenda, které hraje v rámci územních změn významnou roli, právní subjektivita a ekonomická samostatnost.

2.1. Územní základ

Území České republiky je členěno podle zákona o územně správním členění státu na správní obvody krajů, správní obvody obcí s rozšířenou působností (s výjimkou hlavního města Prahy) a vojenské újezdy. Dřívější zákon č. 36/1960 Sb., o územně správním členění státu, který byl k 1. lednu 2021 zrušen a nahrazen současným zákonem o územně správním členění státu, rozděloval Českou republiku na kraje, okresy a na obce.

Česká republika, jak je uvedeno výše, je členěna na základě Ústavy¹³ na kraje, které jsou vyššími územně samosprávnými celky, a na obce, které jsou základními územně samosprávnými celky, ty tvoří jakési základní kameny územní samosprávy. Každá obec a vojenský újezd jsou součástí některého z krajů. Ústavní zákon č. 327/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků nám definuje 14 krajů z původních 7, mezi které se řadí i hlavní město Praha. Území kraje se může měnit pouze na základě zákona a jeho zrušení nebo naopak vytvoření musí být provedeno pouze změnou ústavního zákona. Změny území obce jsou na rozdíl od změn území kraje jednodušší a není k nim zapotřebí zákona. Územní změny lze provádět na základě dohody mezi jednotlivými obcemi nebo ve specifických případech ministerstvem vnitra. Zákon o obcích nám charakterizuje možné územní změny, jako jsou: sloučení obcí, připojení části obce, oddělení části obce a další změny, kterým je věnována jeho III. hlava.

Termín územní základ neboli území obce je upraven v § 1 zákona o obcích. Území obce je určeno jejími hranicemi, v nichž je vykonávána samospráva, pokud se jedná o přenesenou působnost, nazýváme toto území správním obvodem¹⁴. Každý základní územně samosprávný celek je kartograficky vymezen svým katastrálním územím. Menší obce mají většinou jedno katastrální území, které duplikuje jejich administrativní území, zatímco větší obce (např. obce

¹³ čl. 99 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

¹⁴ POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Zákon o obcích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 10. Dostupné z: databáze beck-online.cz

s rozšířenou působností) se skládají z více katastrálních území. K lednu 2023 máme v České republice 6 254 obcí a 4 vojenské újezdy¹⁵.

Výjimkou z čl. 99 Ústavy jsou již zmíněné vojenské újezdy, které jsou právně upraveny v zákoně č. 222/1999 Sb., o zajištění obrany České republiky (dále jen „zákon o zajištění obrany ČR“). Jedná se o státem vymezené části území České republiky (vždy jsou součástí některého z krajů, ale ne součástí obcí) k zajištění obrany státu a výcviku ozbrojených sil.¹⁶ Vojenský újezd tvoří na území České republiky územně správní jednotu a na rozdíl od obce (zde se jedná o obecní úřad (magistrát)) je spravován vlastním újezdním úřadem. Ve svém čele má namísto starosty (primátora), svého přednostu, kterým je voják z povolání a je podřízen Ministerstvu obrany (přesněji oddělení řízení vojenských újezdů). Veškeré výdaje újezdního úřadu jsou hrazeny z rozpočtu Ministerstva obrany. Újezdní úřad má zákonem o zajištění obrany ČR stanovenou svou působnost, do které spadá např: pořizování územního plánu újezdu, koordinace využívání území újezdu k vojenské a hospodářské činnosti, zabezpečení podmínek pro výcvik ozbrojených sil v polních podmínkách či zabezpečení správy účelových komunikací.¹⁷

2.2. Osobní základ

Osobní základ územní samosprávy je tvořen jeho obyvatelstvem, jedná se o personální složku obce, která má možnost se určitým privilegovaným způsobem podílet na správě místních záležitostí. Občanem obce v užším slova smyslu může být každá fyzická osoba, která má státní občanství České republiky, a je na území dané obce hlášena k trvalému pobytu. Pod pojem občan v širším slova smyslu můžeme zařadit i další fyzické osoby, které mají k území dané obce právně kvalifikovaný vztah. Jedná se především o:

- občany obce,
- cizince, kteří nemají státní občanství České republiky, ale mají trvalý pobyt na území obce (stejná práva jim zakládají mezinárodní a evropské dokumenty, které byly Českou republikou ratifikovány a vyhlášeny ve Sbírce mezinárodních smluv, a věková hranice 18 let),

¹⁵ Český úřad zeměměřický a katastrální. *Vyhledávání prvků. Obec, vojenský újezd* [online]. czuk.cz [cit. 15. února 2023]. Dostupné z: <https://vdp.cuzk.cz/vdp/ruian/obce>

¹⁶ § 30 odst. 1 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR

¹⁷ VÁCLAV, Vrabc. *Struktura. Generální štáb. ZNGŠ-NŠ. Sekce plánování schopností MO. Informace o vojenských újezdech* [online]. acr.army.cz, 27. prosince 2018 [cit. 15. února 2023]. Dostupné z: [Informace o vojenských újezdech | Armáda ČR \(army.cz\)](https://acr.army.cz/informace-o-vojenskych-ujezdech)

- osoby, které na území obce vlastní nemovitost (dosažením 18 roku věku mají stejná práva jako občané obce, s výjimkou práva volebního a práva účasti na místním referendu),
- právnické osoby a podnikatele, kteří mají na území obce sídlo,
- a právnické osoby a podnikatele, kteří mají na území obce provozovnu¹⁸.

Posledním dvěma skupinám nejsou přiznána žádná zvláštní práva možnosti podílet se na chodu územní samosprávy obce. Do osobního základu bychom mohli také zařadit skupinu osob, které nemají s územím obce žádný faktická vztah. Jedná se o fyzické osoby, které se na území obce zdržují, anebo o právnické osoby, které na území obce vyvíjejí nebo chtějí vyvíjet určitou aktivitu. I na tento okruh osob se vztahuje pravomoc územních samosprávných celků a jejich orgánů.¹⁹

Obyvatelé územních samosprávných celků mají určitá práva. Důležitou podmínkou pro možnost využití jednotlivých práv je dosažení věku 18 let. Občan územního samosprávného celku dnem dosažení tohoto věku získává možnost disponovat jednotlivými právy (na jejich uplatnění se nevztahuje institut předčasného prohlášení svéprávnosti). Práva občanů územních samosprávných celků jsou zakotvena jak v Ústavě, tak v zákoně o obcích, o krajích, o hlavním městě Praze a dalších speciálních zákonech. Souhrnně máme práva občanů, která jsou především politického charakteru, upravena v § 16 odst. 2 zákona o obcích. V souvislosti s územním aspektem místní samosprávy patří mezi nejdůležitější práva: aktivní a pasivní volební právo (volby do zastupitelstva), právo hlasovat v místním referendu (rozhodování o územních změnách), právo vyjadřovat se k zasedání zastupitelstva obce (ohledně územních změn) a mnoho dalších práv.

Obyvatelé obce mají mnoho zaručených práv, ale mají vůči obcím i jisté povinnosti. Povinnosti jsou stanoveny jak zvláštními zákony, tak podzákonými právními předpisy jako jsou obecně závazné vyhlášky a nařízení obcí. Mezi tyto povinnosti můžeme zařadit např. řádné placení stanovených místních poplatků, dodržování nočního klidu, prokázání totožnosti na požádání úřední osoby nebo dodržování systému shromažďování komunálního odpadu.

2.2.1. Místní referendum v souvislosti se změnami území

Ke změnám území může podle zákona o obcích dojít na základě dohody zastupitelstev dotčených obcí nebo na základě místního referenda. Místní referendum nám představuje jeden

¹⁸ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 97-98

¹⁹ Tamtéž s. 98

z politických nástrojů (zároveň nástrojů přímé demokracie) obyvatel nebo zastupitelstva obce. Možnost jeho uplatnění je z mého pohledu správná. Pohled zastupitelstvo obce ne vždy odráží potřeby většiny obyvatel, které jsou v souvislosti se změnami území, na kterém žijí, důležité.

Jedná se o hlasování o záležitostech v rámci samostatné působnosti obce, které lze konat na úrovni obce, městské části, městského obvodu nebo části obce (jedná-li se o oddělení). Obyvatelům obcí je toto právo přiznáno již na ústavní úrovni a to čl. 21 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, který nám říká, že: „občané *mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo* (za pomoci referenda), *nebo svobodnou volbou svých zástupců* (v našem případě komunálními volbami)²⁰. Na toto ustanovení nám navazuje i čl. 8 Ústavy ČR, který zaručuje samosprávu územním samosprávným celkům a blíže ji specifikuje ve své hlavě sedmé.

Podrobnosti o konání místního referenda jsou upraveny v zákoně č. 22/2004 Sb. o místním referendu a o změně některých zákonů (dále je „zákon o místním referendu“). Referendum probíhá pouze v jednom dni. Na základě zásady hospodárnosti je možné místní referendum konat současně s komunálními volbami, volbami do komor Parlamentu České republiky, do Evropského parlamentu nebo s volbou prezidenta republiky.²¹

Právo účasti na hlasování má každá oprávněná osoba neboli osoba, která má právo volit do zastupitelstva obce. Jedná se o občana České republiky, který dosáhl věku nejméně 18 let a je v den voleb v obci přihlášen k trvalému pobytu nebo o občana jiného státu, který je držitelem potvrzení o přechodném pobytu na našem území (povolení k trvalému pobytu), je v této obci přihlášen k trvalému pobytu, dosáhl věku nejméně 18 let a právo volit mu přiznává mezinárodní úmluva.²² Tyto oprávněné osoby rozhodují souhlasem či nesouhlasem ke konkrétně položeným otázkám. Otázky jsou pokládány takovou formou, aby odpověď na ně mohla být pouze Ano či Ne. Musí být v souladu s právními předpisy, být srozumitelné a jednoznačné. Správná formulace otázky většinou začíná slovy: „Souhlasíte s tím, aby ...“.²³

Na základě místního referenda není možné rozhodovat všechny záležitosti v rámci samostatné působnosti, proto jsou v § 7 zákona o místním referendu uvedeny situace, kdy místní referendum konat nelze, jsou jimi například otázky týkající se místních poplatků, zřízení či zrušení orgánu obce, odvolání starosty, uzavírání veřejnoprávních smluv nebo schválení změny či zrušení obecně závazné vyhlášky.

²⁰ čl. 21 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

²¹ § 5 odst. 1 zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

²² § 4 odst. 1 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstva obcí, ve znění pozdějších předpisů

²³ Frank Bold. *Jaké otázky (ne)můžete položit v místním a krajském referendu?* [online]. frankbold.org, 2. listopadu 2018 [cit. 15. února 2023]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/spolky-a-zapojeni-verejnosti/mistni-referendum/otazky/rada/jake-otazky-nemuzete-polozit-v-mistnim-a-krajskem-referendu>

Místní referendum je možné konat za předpokladu, že se na tom usnese zastupitelstvo obce, nebo vydá-li přípravný výbor návrh na jeho konání. Zastupitelstvo obce následně rozhodne o jeho vyhlášení. Přípravný výbor je tvořen oprávněným občanem a jeho zástupci, počet členů je lichý a tvoří jej minimálně tři osoby.²⁴ Návrh přípravného výboru může být podán pouze pokud jej podpořilo svým podpisem určité procento oprávněných osob, např. v obci do 3 000 obyvatel je zapotřebí podpisu 30 % oprávněných osob a v obci do 200 000 obyvatel je zapotřebí podpisu 10 % oprávněných osob.²⁵ Přípravný výbor má pravomoc dle ustanovení § 9 zákona o místním referendu navrhopat uspořádání místního referenda, delegovat členy do komisí pro hlasování nebo podat soudu návrh na určení, že místní referendum má být vyhlášeno, nebo že jejich návrh na místní referendum je bezvadný. Návrh přípravného výboru musí obsahovat určité náležitosti, jimiž jsou:

- označení území, na němž se konání navrhuje,
- znění otázky / otázek,
- odůvodnění návrhu,
- odhad nákladů spojených s provedením místního referenda,
- způsob úhrady těchto nákladů,
- označení zmocněnce z členů přípravného výboru,
- jména, příjmení, data narození, místa trvalého pobytu a vlastnoruční podpisy všech členů přípravného výboru.

O konání místního referenda může rozhodnout zastupitelstvo obce prostou většinou hlasů všech jeho členů. Místní referendum je následně vyhlášeno vyvěšením usnesení zastupitelstva obce o konání místního referenda na úřední desce daného obecního úřadu po dobu 15 dnů. Zastupitelstvo může o otázce místního referenda rozhodnout i samostatně, bez jeho vyhlášení. K tomuto rozhodnutí má zmocněnec přípravného výboru právo se vyjádřit do 7 dnů od doručení vyrozumění a konstatovat, že i přes rozhodnutí zastupitelstva trvá na vyhlášení místního referenda. Zastupitelstvo jej následně musí na svém nejbližším zasedání vyhlásit.²⁶ Samotné hlasování probíhá jako např. u komunálních voleb v hlasovacích okrscích. Oprávněná osoba musí hlasovat osobně, zastoupení zde není přípustné. Po příchodu do volební místnosti se prokáže občanským průkazem, jedná-li se o cizince, prokáže svou

²⁴ § 21 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

²⁵ § 8 zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů

²⁶ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje podle reformy veřejné správy v roce 2000*. Praha: Linde Praha, a.s., 2000, s. 223

totožnost průkazem o povolení pobytu, cestovním dokladem, či diplomatickým (služebním pasem).²⁷

Výsledek hlasování místního referenda oznámí starosta obce ministerstvu vnitra, a to do 5 dnů od uskutečnění referenda. Z důvodu, že se jedná o závažné otázky, které se promítají do chodu obce v její samostatné působnosti, hranice účasti na místním referendu je nastavena přísněji. Pro platnost rozhodnutí je nutná účast alespoň poloviny oprávněných osob, které jsou zapsány na seznamech oprávněných osob (v současné době se diskutuje o návrhu na snížení hranice účasti z 50 % na 35 %).²⁸ V místním referendu, kde se rozhoduje o změnách území, se rozhodnutí stává závazným v tom případě, kdy pro něj hlasovala nadpoloviční většina všech oprávněných osob zapsaných v seznamech oprávněných osob.²⁹

2.3. Právní subjektivita

Územně samosprávné celky jako nositelé územní samosprávy jsou zákonem a Ústavou České republiky charakterizovány jako veřejnoprávní korporace. Každá obec má svou právní subjektivitu, která je právně zakotvena v zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku (dále jen „občanský zákoník“). Základní definice, jako právnická osoba a právní osobnost, nám stanoví občanský zákoník, který se ve vztahu k zákonu o obcích využije subsidiárně, z důvodu obecnější právní úpravy právnických osob veřejného práva.

Obec je právnickou osobou v oblasti soukromého i veřejného práva (tj. má právní osobnost). Právní osobností rozumíme podle § 15 odst. 1 občanského zákoníku způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti. Na základě této skutečnosti mají obce i plnou procesní způsobilost, obdobně jako fyzické osoby, ta však může být pro některé orgány obce omezena nebo vyloučena při jednání před soudem. Samotné orgány totiž nemají právní subjektivitu, proto např. ve smluvních vztazích musí vystupovat jako územní samosprávný celek pouze obec, a ne její orgán.³⁰

Orgány obce rozumíme Zastupitelstvo obce, Radu obce, Starostu a Obecní úřad (dále se může v určitých případech jednat o komise, obecní policie a další zvláštní orgány). V návaznosti na územní aspekt místní samosprávy je pro práci nejdůležitější zastupitelstvo obce. Zastupitelstvo obce je kolektivním orgánem, který je volen přímo obyvateli. Počet

²⁷ HORZINKOVÁ, Eva, NOVOTNÝ, Vladimír. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 126-127

²⁸ Tamtéž s. 128

²⁹ § 48 zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a změně některých zákonů

³⁰ Epravo. *Soudní rozhodnutí. Obec a procesní způsobilost* [online]. epravo.cz, 13. ledna 2017 [cit. 15. února 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/obec-a-procesni-zpusobilost-104688.html>

volených členů zastupitelstva je dán počtem obyvatel příslušné obce. Zastupitelstvo disponuje rozsáhlými pravomocemi na základě samostatné působnosti. V rámci přenesené působnosti jedná za obec rada, zastupitelstvo pouze v tom případě, pokud není rada zvolena. Podrobnější právní úpravu zastupitelstva obce máme obsaženou v hlavě IV. zákona o obcích. Mezi pravomoci zastupitelstva obce patří schvalování rozpočtu obce, vydávání obecně závazných vyhlášek, rozhodování o spolupráci obce s jinými obcemi a mnoho dalších.³¹

Veřejnoprávní korporace, jak je uvedeno výše, je právnickou osobou, která má veřejnoprávní subjektivitu a vlastní majetek. Jedná se o organizované útvary, které jsou tvořeny orgány obce. Tyto jednotlivé orgány mají stanovenou svou působnost a vzájemná pravidla, která vedou k řádnému chodu obce, jedná se např. o Zastupitelstvo obce, Radu obce, Obecní úřad, Starostu atd.³²

Obec může na základě své právní subjektivity vystupovat jako vykonavatel veřejné moci (např. vydáváním obecně závazných vyhlášek nebo nařízení) a plnit veřejné úkoly ve veřejném zájmu, ale také může vystupovat ve věcech soukromého práva (uzavírání kupních/nájemních smluv, uzavírání pracovního poměru atd.). Ustanovení zákona dále stanoví, že „*obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících.*“³³. Na základě tohoto ustanovení obec disponuje určitými druhy odpovědnosti za právní vztahy, kde rozhodujícím faktorem je, zda se jedná o soukromoprávní či veřejnoprávní vztahy. V soukromoprávních vztazích se na obec vztahuje obecná občanskoprávní úprava deliktů a smluvní odpovědnosti za škodu. Obec může jednat také jako zaměstnavatel, z toho vyplývá další druh soukromoprávní odpovědnosti a tou je pracovněprávní odpovědnost. V dalších případech může být obec subjektem správně-právní odpovědnosti nebo trestněprávní odpovědnosti, ale to pouze pokud k činu došlo při soukromoprávním jednání obce (nezáleží, jestli v samostatné nebo přenesené působnosti). V případech, kdy obec vystupuje jako vykonavatel veřejné moci v samostatné působnosti, odpovídá za škodu v režimu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. V případě, kdy stát nahradí škodu za nesprávné rozhodnutí územního samosprávného celku v přenesené působnosti, má pravomoc náhradu od územně samosprávného celku vymáhat.³⁴

³¹ Rukověť starosty. *Zastupitelstvo – vrcholný orgán obce* [online]. rokvoeci.cz [cit. 15 února 2023]. Dostupné z: <https://www.rokvoeci.cz/rukovet-starosty/detail/36-zastupitelstvo-%E2%80%93-vrcholny-organ-obce/>

³² HORNÍK, Jan, KUŠ, Petr. *Územní samospráva přehledně a v příkladech*. 2. vydání. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2019, s. 26

³³ § 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

³⁴ KLÍMA, Karel a kol. *Odpovědnost územní samosprávy*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014, s. 25-27

2.4. Ekonomický základ

Další velmi významnou složkou místní samosprávy je ekonomická samostatnost obce. Jedná se o nezbytnou složku územních samosprávných celků, která zajišťuje z velké míry jejich samosprávu. Fungování obce si nelze představit bez určitého ekonomického zázemí, jímž mohou být např. finanční prostředky, nemovité věci, výnosy z místních poplatků atd., které napomáhají k rozvoji obce a uspokojování potřeb občanů.³⁵ Ekonomickou samostatnost můžeme spatřovat v zákonem zakotvených právech, jimiž jsou např. právo vlastnit majetek nebo právo hospodařit s tímto majetkem dle vlastního rozpočtu.

Aspekt ekonomické samostatnosti územních samosprávných celků máme zakotven již na ústavní úrovni. Ústava České republiky v čl. 101 odst. 3 zajišťuje územním samosprávným celkům právo na to, aby jako veřejnoprávní korporace mohly mít svůj vlastní majetek. S tímto majetkem a dalšími vlastními finančními zdroji hospodaří samostatně za předem daných podmínek.³⁶ Problematikou řádného hospodaření se zabývají i další právní předpisy, mezi které samozřejmě patří zákon o obcích, který upravuje problematiku hospodaření pouze rámcově a její podrobnější úpravu nalezneme v další navazujících zákonech, a to např. v zákoně č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, zákoně č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zákoně č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, zákoně č. 280/2009 Sb., daňový řád nebo v zákoně č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

V případě, kdy dochází ke změnám území, hraje zde významnou roli i ekonomický základ. Důležitým bodem dohody o změně území je právě určení majetku, včetně finančních prostředků, ostatních práv a závazků právnických osob a organizačních složek obcí z jednoho územně samosprávného celku na druhý. V případě sloučení obcí dochází k přenosu daňových výnosů na nově vzniklou obec dle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů. Na nově vzniklou obec dále přechází veškerý majetek, finanční prostředky, ostatní práva a závazky (zároveň i právo zakladatele a zřizovatele právnických osob) a organizační složky zaniklé obce. Při připojení obce k jiné obci je postup obdobný. Důležitá jsou zde kritéria počtu obyvatel a rozlohy obce.³⁷

³⁵ SEDLÁČEK, Jan. *Rok v obci. Charakteristika územní samosprávy – pátá část (ekonomický základ)* [online]. rokvoeci.cz, 13. července 2015 [cit. 15 února 2023]. Dostupné z: <http://www.rokvoeci.cz/zpravy-redaktoru/detail/597-charakteristika-uzemni-samospr/>

³⁶ HORNÍK, Jan, KUŠ, Petr. *Územní samospráva přehledně a v příkladech*. 2. vydání. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2019, s. 27

³⁷ POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Zákon o obcích...*, s. 132

V případě oddělení části obce dochází ke vzniku nové obce. Součástí návrhu na oddělení je i dohoda o rozdělení majetku mezi novou a původní obec, pokud se na tom nedohodnou, postupuje se podle zákonem stanovených pravidel obsažených v § 22 odst. 4 zákona o obcích (viz. podkapitola 3.3.). Původní obec předá nově vzniklé majetek nejpozději ve lhůtě 3 měsíců od ustanovujícího zasedání zastupitelstva nově vzniklé obce. O předání majetku je pořízen písemný zápis. Majetek, který ještě nepřešel na nově vzniklou obec spravuje do té doby obec původní. Ta s ním nesmí nakládat jiným způsobem, než způsobem nezbytným k jeho údržbě a provozu.³⁸

³⁸ § 23 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

3. Územní změny v České republice

Třetí kapitola je věnována územnímu aspektu místní samosprávy, který je hlavním tématem bakalářské práce. Zaměřuje se na územní změny základních územně samosprávných celků a jejich jednotlivou problematiku. Na začátku jsou charakterizovány územní změny obecně, jejich právní zakotvení, druhy či obecné podmínky. Dále jsou jednotlivé územní změny podrobně rozebrány, ve smyslu toho, co jim předchází, jaké podmínky a formální náležitosti je nutné dodržet, jejich proces a grafická ukázka.

Území obce je možné za určitých podmínek měnit, o těchto změnách rozhoduje buď zastupitelstvo dané obce, nebo občané svým hlasováním v rámci místního referenda. Na základě těchto územních změn dochází ke vzniku nových obcí nebo k jejich zániku. Podmínky pro jednotlivé územní změny nalezneme přímo v zákoně o obcích v jeho díle III. (podrobnější popis je obsažen např. v metodické pomůcce Ministerstva vnitra České republiky). Pro vznik nové obce oddělením jsou stanovena přísnější pravidla než pro sloučení, či připojení obce. To můžeme spatřovat i s přijetím nové právní úpravy zákona o obcích, kdy zákonodárce zvýšil počet občanů, které musí obec po oddělení mít.³⁹ Ze strany zákonodárce se z mého pohledu jedná o snahu zabránit vzniku nových obcí s malým počtem obyvatel, které by nebyly schopné vlastní správy a výkonu přenesené působnosti, dále je tím možné korigovat vysoký počet obcí v České republice (po vzoru jiných evropských zemí). Veškeré změny území je možné provést pouze k počátku kalendářního roku.⁴⁰

Stát může dle čl. 101 odst. 4 Ústavy České republiky zasahovat do činnosti územních samosprávných celků pouze způsobem, který stanovuje zákon. Novelou k zákonu o obcích č. 106/2016 Sb. získalo Ministerstvo vnitra oproti minulé právní úpravě pravomoc zasahovat do územních změn obcí. Jedná se o případ, kdy území jedné obce je součástí katastrálního území jiné obce a ty, ani přes výzvu Ministerstva vnitra, neuzavřou dohodu o změně hranic.⁴¹

3.1. Sloučení obcí

Pro dnešní dobu pozitivní změnou území z důvodu velkého množství obcí je sloučení jedné či více sousedních obcí dohromady. Sloučením obcí vzniká nová obec, která je tvořena katastrálními územími slučovaných obcí, které sloučením následně zaniknou. Obce se dohodnou na společném názvu, který schvaluje Ministerstvo vnitra z důvodu, aby nedocházelo

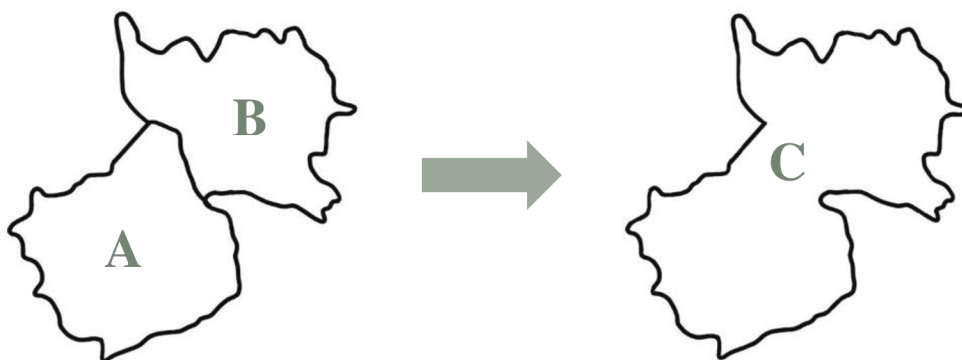
³⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 19. dubna 2010, sp. zn. IV. ÚS 1403/09 (N 88/57 SbNU 155)

⁴⁰ VAVROCHOVÁ, Simona, KUŠ, Petr. *Územní samosprávné celky*. Praha: Institut pro místní správu Praha, 2011. s. 13

⁴¹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů...*, s. 81

k duplicitě názvů obcí. Pokud se na tomto názvu nedohodnou, rozhodne o něm Ministerstvo vnitra. Tato územní změna se provádí na základě dohody (náležitosti dohody viz. podkapitola 3.2.), o které rozhodla zastupitelstva jednotlivých obcí, nebo místní referendum.

Právním nástupcem slučovaných obcí se stává nově vzniklá obec. Nově vzniklá obec má povinnost zaslat opis dohody o sloučení Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a příslušnému finančnímu úřadu pro danou obec. Nově vzniklá obec vyhláší nové volby do Zastupitelstva v souladu se zákonem č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a změně některých zákonů. Návrh na konání nových voleb je zaslán Ministerstvu vnitra, které následně volby vyhlásí a určí počet zastupitelů obce. Před zvolením nového starosty spravuje záležitosti obce dle § 98 odst. 1 písm. c) zákona o obcích správce obce, který je jmenován Ministerstvem vnitra. Nová obec se stává vlastníkem majetku, včetně dalších finančních prostředků, a příjemcem výnosu z daní zaniklých obcí.⁴²



3.2. Připojení obce

Další pozitivní změnou a čteněji využívanou na našem území, je připojení obce k jiné obci. Připojením obce k sousední obci zaniká pouze připojovaná obec, která své území poskytne obci, ke které se připojí a tím rozšíří její katastrální území o své původní území. Zákon nijak nelimituje množství obcí, které se mohou připojit, proto v rámci změny může dojít k připojení více než jedné obce. Změnu lze uskutečnit pouze k počátku kalendářního roku.

Pro připojení obce platí obdobná pravidla jako pro sloučení obcí. Obec se připojuje na základě dohody, která může být schválena zastupitelstvem obce v případě, že do 30 dnů od zveřejnění rozhodnutí není podán návrh na konání místního referenda. Pokud Zastupitelstvo

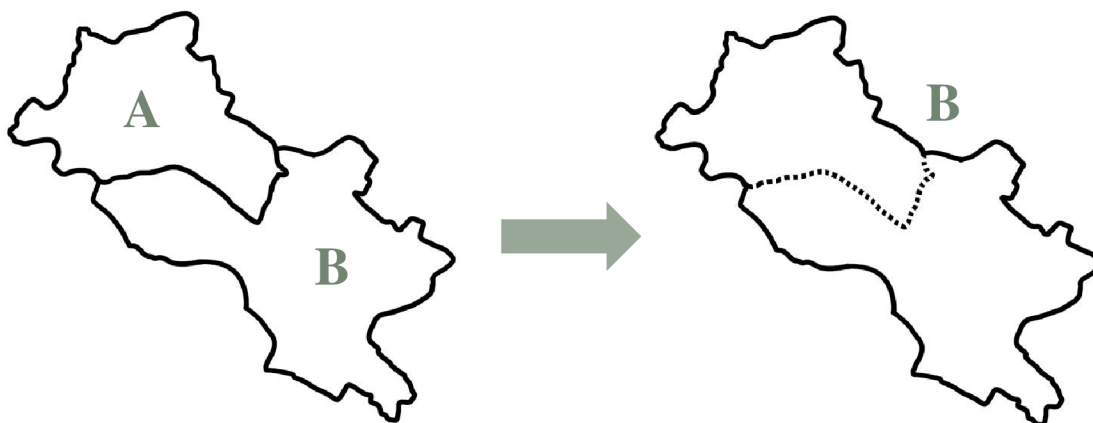
⁴² Ministerstvo vnitra České republiky. *Metodické materiály ODK. Území obce, postupy a důsledky jeho změn* [online]. mvcr.cz [cit. 15 února 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/metodicke-materialy-k-zakonnym-zmocnenim.aspx>

obce či místní referendum rozhodnou o připojení obce, mají před uzavřením samotné dohody oznamovací povinnost vůči příslušnému krajskému úřadu. Dále obec zašle opis dohody o připojení Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, Českému úřadu zeměměřičskému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a příslušnému finančnímu úřadu.⁴³

Náležitostmi dohody o sloučení obcí nebo připojení části obce jsou:

- identifikační údaje dotčených obcí (IČ, název, zastupující osoba),
- „den, měsíc a rok, ke kterému se obce slučují či obec připojuje,
- název obce a sídlo jejího orgánu (pouze v případě sloučení obcí – nová obec je zde právním nástupcem sloučených obcí),
- určení právních předpisů obcí, které byly vydány slučovanými obcemi, nebo připojovanou obcí zůstanou v platnosti v celé obci po sloučení nebo připojení,
- výčet katastrálních území obce po sloučení nebo připojení (dohoda o připojení je podkladem pro zápis práv dotčených obcí k nemovitostem a ke změně údajů o katastrálních územích),
- určení majetku, včetně finančních prostředků, ostatních práv a závazků, právnických osob a organizačních složek slučovaných obcí nebo obce, která se připojuje“⁴⁴,
- doložka o potvrzení splnění podmínek stanovených ustanovením § 41 zákona o obcích.

Právním nástupcem v případě připojení, je obec, která nezaniká. Pro nově vzniklou obec jsou platné ty právní předpisy, na kterých se obce domluvily v rámci dohody o připojení obce. Nová obec je příjemcem výnosu daní, přechází na ni majetek, včetně finančních prostředků, ostatní práva, závazky, včetně práva zakladatele a zřizovatele právnických osob, a organizační složky zaniklé obce.⁴⁵



⁴³ POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Zákon o obcích...*, s. 131

⁴⁴ § 19 odst. 5 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

⁴⁵ § 19 odst. 6 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

3.3. Oddělení části obce

Další územní změnou, díky které může vzniknout nová samostatná obec, je oddělení části obce. Od původní obce je oddělena její část, která následně vytvoří samostatnou územní jednotku. Původní obec nezaniká, pouze se zmenší o oddělené území. Tato územní změna má svá určitá pravidla, která musí být striktně dodržena. Nově vzniklá obec musí mít samostatné katastrální území, sousedit nejméně se dvěma obcemi nebo obcí a sousedním státem, být souvislá („*zákaz vzniku vnitroobecních enkláv a územních enkláv*“⁴⁶) a po oddělení mít alespoň 1000 občanů. Tyto podmínky musí naplnit i obec, od které je část obce oddělena.

Při oddělení části obce nepostačí rozhodnutí zastupitelstva obce, jako např. u sloučení či připojení části obce. Místní referendum je zde obligatorní podmínkou. Ta část obce, která se chce osamostatnit, má povinnost stanovit přípravný výbor pro konání místního referenda. Členem přípravného výboru je občan obce s trvalým pobytem na území té části obce, která se chce osamostatnit. Zákon o obcích v § 21 odst. 3 uvádí pravomoci přípravného výboru, kterými jsou např.: podání návrhu na konání místního referenda a podílení se na jeho přípravě a provedení. Dále např. jednání za nově vznikající obec při uzavírání dohody o rozdělení majetku a procesní způsobilost být účastníkem řízení o oddělení části obce. Návrh přípravného výboru musí být podpořen určitým procentem občanů, v závislosti na počtu obyvatel (viz. 2.2.1.).

O návrhu na oddělení části obce rozhoduje příslušný krajský úřad v rámci své přenesené působnosti, za předpokladu kladného výsledku místního referenda. Souběžně s návrhem na schválení oddělení části obce je podána žádost k Ministerstvu vnitra o souhlasu s názvem nové obce. Není-li obcí podán návrh ke krajskému úřadu ve lhůtě 30 dnů ode dne vyhlášení výsledku místního referenda, může tak za obec učinit kterýkoliv občan. Ve věci oddělení části obce je vedeno správní řízení, které je ukončeno pravomocným rozhodnutím. Obnova řízení a přezkoumání pravomocného rozhodnutí nejsou v tomto případě možné. Lze se však bránit podáním žaloby proti rozhodnutí ve věci návrhu na oddělení části obce v rámci správního soudnictví na základě podmínek uvedených v ustanovení § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.⁴⁷

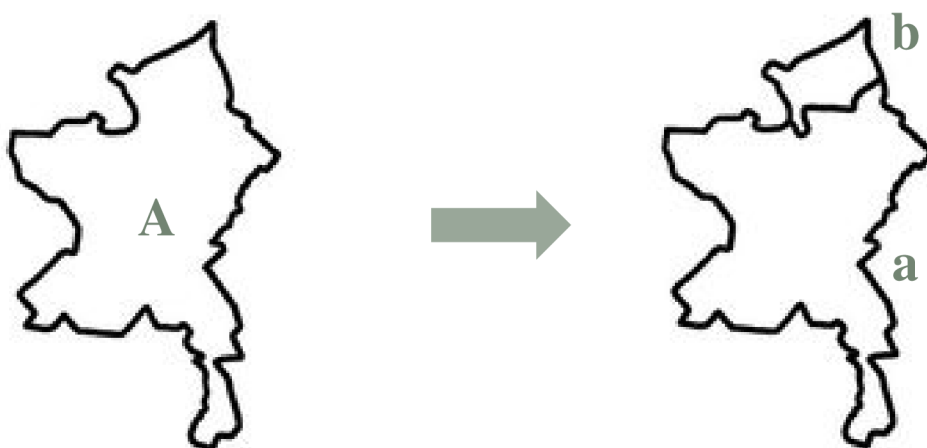
⁴⁶ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje podle reformy veřejné správy v roce 2000*. Praha: Linde Praha, a.s., 2000, s. 50

⁴⁷ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů...*, s. 86-87

Náležitosti návrhu na oddělení části obce:

- „den, měsíc a rok, ke kterému se část obce odděluje (územní změnu lze provést, jak je již zmíněno výše, pouze k počátku kalendářního roku, zároveň musí být návrh na oddělení podle § 24 zákona o obcích podán krajskému úřadu nejpozději do 30. června předchozího kalendářního roku),
- vymezení území nově vznikající obce po oddělení části obce (výčet katastrálních území včetně mapových podkladů),
- počet občanů obce ke dni podání návrhu na oddělení její části, jakož i počty občanů v jednotlivých částech, které se mají oddělit (aktuální informace z evidence obyvatel),
- rozdělení výnosu daní v poměru podle počtu obyvatel původní a nově vzniklé obce, do doby, než bude stanoveno procento, kterým se na výnosech daní podílí nově vzniklá obec.“⁴⁸

Součástí návrhu je i dohoda mezi obcí a přípravným výborem o následném rozdělení majetku obce. Pokud tato dohoda absentuje, je majetek obce rozdělen dle ustanovení § 22 odst. 4 zákona o obcích: vlastnická práva k nemovitostem, včetně jejich příslušenství atd. přecházejí na obce, na jejímž území se nemovitost nachází; movité věci přecházejí v poměru počtu obyvatel původní a nově vzniklé obce. Finanční prostředky, závazky, podíly na právnických osobách založených obcí a další práva nepřecházejí. Původní obec předá nově vzniklé obci majetek nejpozději do 3 měsíců od zasedání zastupitelstva nové obce a o této skutečnosti je pořízen písemný zápis. Na území nově vzniklé obce platí ty právní předpisy, které platily na jejím území před jejím vznikem.⁴⁹



⁴⁸ § 22 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

⁴⁹ POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Zákon o obcích...*, s. 153

3.4. Jiné změny hranic obcí

Další změny hranic obcí jsou upraveny v ustanovení § 26 zákona o obcích. Hovoříme zde o takových změnách hranic, při kterých nedochází ke sloučení, připojení obce, oddělení části obce nebo ke vzniku a zániku obcí. Změny hranic obcí jsou uskutečňovány na základě vzájemné dohody zúčastněných obcí (obcí, jejichž hranice jsou měněny), po projednání s příslušným katastrálním úřadem. „*Dohoda mezi obcemi musí být uzavřena ve formě tzv. koordinační veřejnoprávní smlouvy*“⁵⁰, o jejím schválení rozhodují zastupitelstva obcí v souladu s § 84 odst. 2 písm. j) zákona o obcích, usnesením. Tato dohoda musí být projednána s katastrálním úřadem. Pro rozhodnutí katastrálního úřadu je zapotřebí určitých podkladů, jimiž je žádost o změnu hranice katastrálního území, dohoda obcí, usnesení zastupitelstev a vyjádření příslušných vlastníků.⁵¹

3.5. Optimalizace vojenských újezdů

Do konce roku 2015 bylo na území České republiky 5 vojenských újezdů (Boletice, Brdy, Březina, Hradiště a Libavá). V roce 2016 došlo k tzv. optimalizaci vojenských újezdů na základě zákona č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o optimalizaci vojenských újezdů“). Tímto zákonem došlo ke zrušení vojenského újezdu Brdy a ke zmenšení ostatních vojenských újezdů – Boletice o 25 %, Březina o 5 %, Hradiště o 15 % a Libavá o 31 % (viz příloha č. 1), což bylo příčinou mnoha územních změn.⁵²

Jako hlavní důvod pro optimalizaci vojenských újezdů můžeme označit redukci vojenských jednotek a útvarů Armády České republiky, kdy od roku 1993 po současnost došlo k razantnímu úbytku vojáků činných ve službě z cca 115 000 na pouhých cca 21 000. Druhým velmi důležitým důvodem bylo narovnání občanských práv obyvatel vojenských újezdů. Občané na území vojenského újezdu nemají aktivní ani pasivní volební právo do zastupitelstva obce a nemohou zde vlastnit majetek, jelikož se nejedná o obec. Mezi další důvody můžeme uvést

⁵⁰ POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Zákon o obcích...*, s. 159

⁵¹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Metodické materiály ODK. Území obce, postupy a důsledky jeho změn* [online]. mvcr.cz [cit. 15 února 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/metodicke-materialy-k-zakonnym-zmocnenim.aspx>

⁵² VRABEC, Václav. *Armáda České republiky. Informace o vojenských újezdech – Základní informace o realizaci zákona č. 15/2015 Sb. (Brožura)* [online]. acr.army.cz, 27. prosince 2018 [cit. 20. února 2023]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>

např. omezování okolních obcí nebo státem evidované památky (ministerstvo obrany nemělo dostatečné množství financí na údržbu těchto památek).⁵³

⁵³ Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace VÚ – cíl, důvody, vyřešení problémů* [online]. mocr.army.cz, [cit. 20. února 2023]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=92152>

4. Územní změny v České republice v praxi

Poslední kapitola bude praktickou částí bakalářské práce, zabývá se územními změnami v období od účinnosti zákona o obcích, tedy od 12. listopadu 2000 pod současnost. Česká republika je k datu 1.1. 2023 členěna na 14 krajů a 6 258 obcí (z toho 4 vojenské újezdy). Tabulka rozdělení počtu obcí dle krajů:

Název kraje	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel	Počet obcí
Praha	496	1 324 277	1
Středočeský kraj	10 928	1 385 141	1 144
Jihočeský kraj	10 058	644 083	624
Plzeňský kraj	7 649	589 899	501
Karlovarský kraj	3 310	294 664	134
Ústecký kraj	5 339	820 965	354
Liberecký kraj	3 163	443 390	215
Královehradecký kraj	4 759	551 647	448
Pardubický kraj	4 519	522 662	451
Kraj Vysočina	6 795	509 813	704
Jihomoravský kraj	7 188	1 191 989	673
Olomoucký kraj	5 272	632 015	402
Zlínský kraj	3 963	582 555	307
Moravskoslezský kraj	5 431	1 200 539	300
CELKEM:	78 870	10 693 939	6 258

(Zdroj: vlastní zpracování dat z Demografické příručky 2020⁵⁴)

V roce 2000 bylo v České republice 6 251 obcí, z toho 5 vojenských újezdů.⁵⁵ Od tohoto roku došlo na našem území ke vzniku 21 obcí (oddělení) a zároveň zániku 13 obcí (připojení) a jednoho vojenského újezdu (viz. příloha č. 2 a 3). V současné době máme v České republice k 1.1. 2023 6 258 obcí, z toho 4 vojenské újezdy. Od roku 2000 došlo také k velkému množství územních změn v důsledku změn okresů, tyto změny nejsou do praktické části z důvodu přehlednosti zahrnuty.

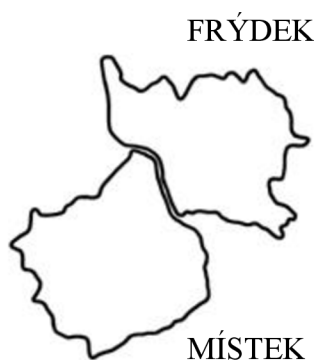
⁵⁴ Český statistický úřad. *Demografická příručka* [online]. czso.cz, [cit. 20. února 2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-prirucka-2020>

⁵⁵ Český statistický úřad. *Přehled územních změn* [online]. czso.cz, [cit. 20. února 2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov;>
https://web.archive.org/web/20111114075241/http://www.czso.cz/csu/rso.nsf/i/prehled_zmen_rso

4.1. Sloučení obcí

Od účinnosti současného zákona o obcích, nedošlo na našem území k žádnému sloučení. Jako příklad z historie si tedy můžeme uvést nedobrovolné sloučení obcí Frýdek a Místek z 1. poloviny 20. století. Tehdejší samostatné obce Frýdek a Místek byly k roku 1943 nacistickými úředníky sloučeny v jeden celek s názvem Frýdek. Na popud občanů byl s platností od 1. ledna roku 1955 rozhodnutím Ministerstva vnitra stanoven úřední název města na Frýdek-Místek. Postupem času se s národním výborem Frýdku-Místku slučovaly i další národní výbory, např. Sviadnov, Lískovec, Staré Město, Chlebovice, Lysůvky, Panské Nové Dvory, Skalice. Do dnešního dne u většiny z nich došlo k integraci do Frýdku-Místku a současně tvoří jeho katastrální území. Frýdek-Místek se následně stal 1. července roku 2006 statutárním městem s městskými částmi – Chlebovice, Lískovec, Panské Nové Dvory, Zelinkovice-Lysůvky a Skalice.⁵⁶

Frýdek a Místek před rokem 1943



Současné katastrální území Frýdku-Místku



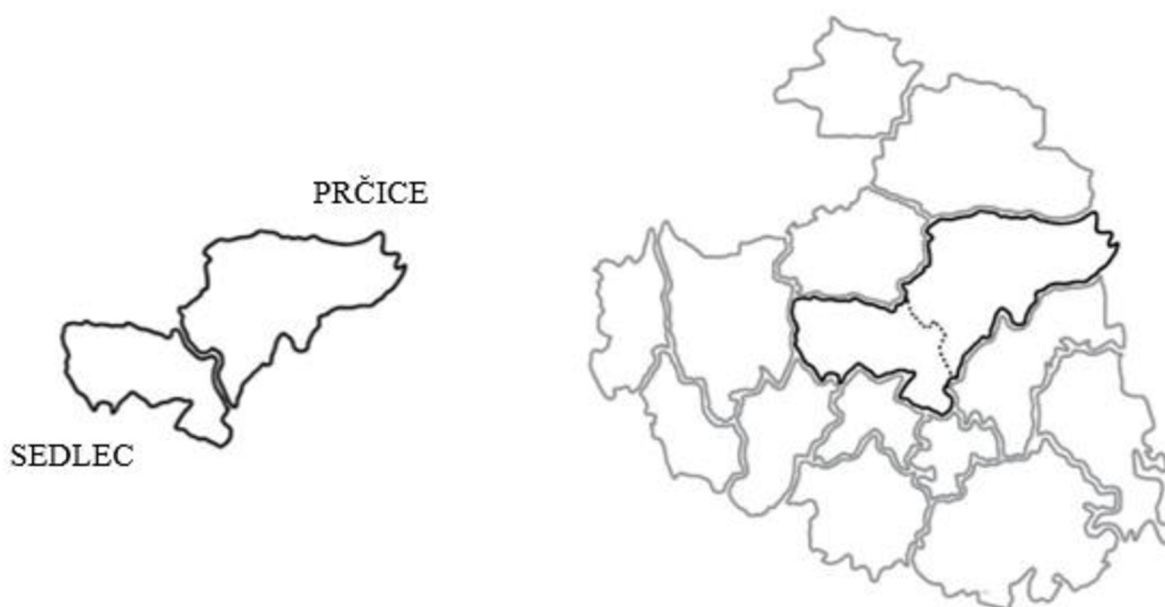
Jako další příklad tehdejšího sloučení obcí můžeme uvést územní změnu z roku 1957, kdy došlo ke sloučení obcí Sedlec a Prčice. Město Sedlec-Prčice se nachází v jižní části středních Čech. Jednotlivé obce se do 1. poloviny 20. století vyvíjely samostatně a nezávisle na sobě, spojovala je tehdy pouze vozová cesta a později kamenný most. Obce charakterizovala vzájemná nevraživost, a tak návrhy na spojení byly vždy rychle utlumeny. Prčice byla obec s dlouhou historií, zaběhlými zvyky a pevným zázemím, zatímco Sedlec postupně hospodářsky a ekonomicky vzkvétal a stával se moderní obcí. Na základě dalšího rozvoje obec Sedlec

⁵⁶ Frýdek-Místek. *Úvod. O městě. Historie (sloučení Frýdku-Místku)* [online]. frydekmistek.cz [cit. 20. února 2023]. Dostupné z: <https://www.frydekmistek.cz/o-meste/historie/>

souhlasila s výstavbou železniční tratě (Praha – České Budějovice) na svém území, ale pod nátlakem odporu povozných živnostníků z Prčic zde výstavba neproběhla. V důsledku toho se v obcích stal život složitějším a občané byly nuceni cestovat za prací jinam. Na počátku 20. století vznikl v Prčicích spolek rodáků, kteří začali usilovat o sloučení obcí, ale neúspěšně. Až 2. světová válka spojila osudy obou obcí a po jejich osvobození se znovu začíná mluvit o spojení. Na základě návrhu na spojení předchozího prčického předsedy V. Peterky lidé pochopili, že územní změna bude pro obce výhodná jak ekonomicky, tak občansky a nemohou tím nic ztratit. Návrh Peterky následně podpořily oba tehdejší národní výbory a 6. září roku 1957 byl podepsán dokument na základě kterého vznikla obec Sedlec-Prčice.⁵⁷

Sedlec a Prčice před rokem 1957

Současné katastrální území Sedlec-Prčice



V současné době se území města Sedlec-Prčice skládá ze dvou hlavních částí (Sedlce a Prčice) a dalších 34 územně menších osad (Sedlec-Prčice si s tímto počtem osad drží v České republice prvenství).⁵⁸

⁵⁷ Sedlec-Prčice. *Naše město. Od roku 1957 to táhnou spolu.* [online]. sedlec-prcice.cz [cit. 05. března 2023]. Dostupné z: <https://www.sedlec-prcice.cz/od%2Droku%2D1957%2Dto%2Dtahnou%2Dspolu/d-1532/p1=4161>

⁵⁸ Sedlec-Prčice. *Naše Město. Místní části a osady.* [online]. sedlec-prcice.cz [cit. 05. března 2023]. Dostupné z: <https://www.sedlec-prcice.cz/mistni%2Dcasti%2Da%2Dosady/ds-1029/archiv=0&p1=4161&tzv=1&pocet=25&stranka=1>

4.2. Připojení obce

Územní změnou v podobě připojení obce prošlo od roku 2001 celkem 13 obcí, jimiž byly: **Domoradice**, Hostokryje, **Hostovice**, Jíno, Kaliště, Lhota, Malesice, Nemíž, Petrov nad Desnou, Prosatín, Savín, Stopčice, Zahořany, Želechovice nad Dřevnicí.

Obec Domoradice se nachází ve středu Pardubického kraje nedaleko města Litomyšl, v okrese Ústí nad Orlicí a v katastrálního území města Vysoké Mýto. Obec již v minulosti byla k Vysokému Mýtu připojena a to od 30. dubna 1976 až po 31. prosinec 1991, kdy opětovně došlo k jejímu osamostatnění.⁵⁹ V těchto letech začal počet obyvatel postupně klesat, a to až do roku 2002. Po osamostatnění se politická stránka obce nijak neměnila, počty křesel byly stále stejné a obsazovány stejnými kandidáty. Tehdejší starosta Ing. Václav Kučera uvedl jako důvod územní změny nenaplnění počtu potřebných kandidátů. Z tohoto důvodu bylo opožděno odevzdání kandidátek a v roce 2003 mělo dojít k doplňovacím volbám. Zastupitelstvo však před komunálními volbami rozhodlo zcela jinak.

Obec Domoradice a obec Vysoké Mýto



Obec Domoradice po připojení



Dne 29. října 2002 Zastupitelstvo obce Domoradice schválilo dohodu o připojení k obci Vysoké Mýto. Tato dohoda byla následně dne 13. listopadu 2002 na zasedání nově zvoleného zastupitelstva projednána a schválena ke dni 1. ledna 2003. Ve věci nebyl podán návrh na konání místního referenda, tak byla dohoda dne 20. prosince 2002 podepsána tehdejším starostou Vysokého Mýta Bohuslavem Fenclem. Z pohledu Domoradic se nejednalo o krok z hlediska rozvoje nebo navýšení finančních prostředků, ale pouze došlo k prodlení při odevzdání kandidátek. Pro další budoucnost obce to mělo pouze pozitivní vliv jak z hlediska

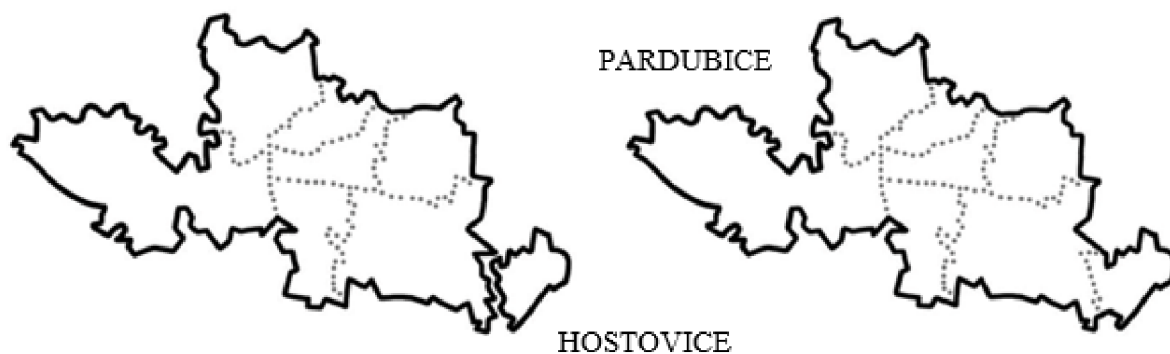
⁵⁹ Český statistický úřad. *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005, II. díl*. 1. vydání. Praha: Český statistický úřad, 2006, s. 116. Dostupné z: databáze Českého statistického úřadu

území, tak ekonomické stability. Sídla orgánů města Vysoké Mýto se po připojení nijak nezměnila a na území Domoradic vstoupily v platnost vyhlášky a nařízení vydané městem Vysoké Mýto (další změny byly projednány v dohodě). Území města Vysoké Mýto je po dohodě o připojení obce tvořeno katastrálními územími Vysoké Mýto, Brteč, Domoradice, Lhůta u Vysokého Mýta, Svařeň a Vanice.⁶⁰

Jako další případ připojení části obce můžeme uvést připojení obce Hostovice ke statutárnímu městu Pardubice. Hostovice jsou malou obcí, která leží v severozápadní části Pardubického kraje, v katastrálním území Hostovice u Pardubic. Jejich území tvoří od roku 2006 městský obvod Pardubice VIII. Tehdejší primátor statutárního města Pardubice pan Ing. Jiří Stříteský (funkční období – od 24. listopadu 1998 do 1. listopadu 2006) již od svého zvolení usilovat o připojení okolních obcí k Pardubicím. Právě připojením dalších obcí by mohlo dojít k nárůstu obyvatel Pardubic na 100 000 a o to se tehdejší i současní primátoři pokouší. Pro Pardubice by přesáhnutí této hranice bylo klíčové, pokud by se město rozrostlo na statisícové, získalo by tím více peněz ze státního rozpočtu.⁶¹

Hostovice a Pardubice

Současná podoba statutárního města Pardubice



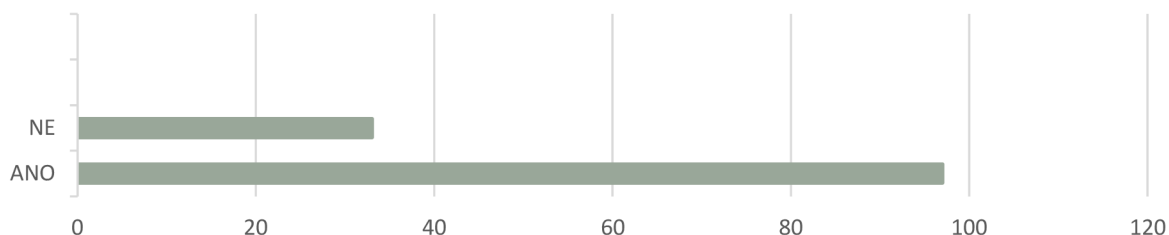
Hostovice byly první z oslovených obcí, které projevíly zájem o připojení k Pardubicím. Tehdejší primátor tuto událost považoval za průlomovou, ač se v té době 90tisícové město mělo zvětšit o necelých 250 obyvatel, jednalo se i tak o úspěch. V Hostovicích bylo na toto téma vyhlášeno 23. října 2005 místní referendum, ve kterém obyvatelé odpovídali na otázku: Souhlasíte s tím, aby se Hostovice staly městským obvodem Pardubic? K vyhlášení místního referenda napomohla i předcházející beseda právě s primátorem Pardubic, na které

⁶⁰ Vysoké Mýto. *Městský úřad. Povinné informace. Informace související s připojením obce Domoradice* [online]. urad.vysoke-myto.cz [cit. 05. března 2023]. Dostupné z: <https://urad.vysoke-myto.cz/odpovedi-na-podane-zadosti/9762-3-3-2014-informace-souvisejici-s-pripojenim-obce-domoradice>

⁶¹ BAČKOROVÁ, Drahomíra. *Český rozhlas. Hostovice se stanou součástí krajského města* [online]. pardubice.rozhlas.cz, 17. května 2006 [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://pardubice.rozhlas.cz/hostovice-se-stanou-soucasti-krajskeho-mesta-6052380>

občanům Hostovic vysvětlil následující kroky a budoucí postavení Hostovic v rámci statutárního města Pardubice. Místního referenda se tehdy ze 170 oprávněných voličů zúčastnilo 130 (volební účast byla na Hostovice velmi vysoká, a to necelých 77 %). Ze 130 voličů hlasovalo pro připojení 97, jednalo se tedy o nadpoloviční většinu všech a výsledkem místního referenda bylo připojení obce.⁶²

Souhlasíte s tím, aby se Hostovice staly městským obvodem Pardubic?



Připojením si Hostovice nepolepšily pouze finančně, ale i v rámci organizace obce, uvedl tehdejší (i současný) starosta obce pan Josef Jirout. Pardubice za ně převzaly i některé závazky, ať už se jedná o mateřské školy, možnost dětí navštěvovat bezplatně pardubické základní školy, údržbu města nebo veřejného osvětlení a rozšíření pardubické hromadné dopravy do této městské části. Pardubice také uskutečnily investici do Hostovických kanalizací a vodovodů, na které by jinak malá obec neměla potřebné finance. Tehdejší náklady činily okolo 20 milionů korun, což u obce s cca 250 obyvateli a rozpočtem zhruba dva miliony korun nepřicházelo v úvahu. Samostatný městský obvod má svého starostu a zastupitelstvo, ale na rozdíl od větších obvodů neprovozuje vlastní úřad. Kvůli malému počtu obyvatel se do budoucna hovoří o spojení Hostovic s větším městským obvodem, ani této skutečnosti se starosta nebrání za předpokladu, že jim zůstane alespoň nějaká forma nezávislosti.⁶³ Z pohledu nezúčastněného občana se tato územní změna zdá logickou a pozitivní jak pro samotnou obec (v tomto případě malou vesničku), tak pro rozšíření území statutárního města. V současné době jsou Pardubice tvořeny osmi městskými obvody: Pardubice – střed, Polabiny a Cihelna, Dubina a Drážka, Pardubičky, Dukla, Svítkov, Rosice a Hostovice.⁶⁴

⁶² Profi Press. *Občané řekli připojení své ano* [online]. moderniobec.cz [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/obcane-rekli-pripojeni-sve-ano/>

⁶³ Deník.cz. *Hostovice na připojení k Pardubicím vydělaly* [online]. pardubicky.denik.cz, 26. října 2007 [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: https://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/hostovice_20071026.html

⁶⁴ Pardubice. *Město. Městské obvody* [online]. pardubice.eu [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://pardubice.eu/mestske-obvody>

4.3. Oddělení části obce

Od roku 2001 vzniklo v České republice hned několik obcí. Obce vznikly na základě územní změny oddělení části obce nebo optimalizací vojenských újezdů (tomuto tématu je věnována následující podkapitola). Obce podstoupily oddělení v době, kdy je spíše žádoucí integrace nežli dezintegrace obcí, ale i přes tuto skutečnost vznikly následující obce: Sytno, Kobylá nad Vidnavkou, Pavlovice u Kojetína, Písečná, Šelešovice, Bohuslavice nad Vlárí, Lukoveček, Ostrata, **Ladná** oddělením od Břeclavi, Držovice oddělením od Prostějova, Želechovice nad Dřevnicí oddělením od Zlína, Petrov nad Desnou oddělením od obce Sobotín a Krhová a Poličná oddělením od města Valašské Meziříčí.

Obec Ladná se nachází v Jihomoravském kraji a administrativně spadá do správního obvodu obce s rozšířenou působností Břeclav. Území obce bylo osídleno již v pravěku a má celkem pestrou minulost. Vznikla v období středověké kolonizace v 2. polovině 13. století v souvislosti se vznikem nedaleké obce Podivín.⁶⁵ Obec se původně jmenovala Reinprechsdorf, postupným vývojem měnila svůj název. V letech 1869-1930 byla známa pod názvem Lanštorf a nacházela se v okrese Hodonín, až roku 1950 získala svůj současný název Ladná a je součástí okresu Břeclav.⁶⁶

Ladná byla od roku 1976 příměstskou částí Břeclavi. První pokus o oddělení byl uskutečněn již v roce 1999 místním referendem. Sdružení občanů Ladné, které působí na jejím území až do dnešní doby, jej vyvolalo z důvodu dlouhodobé nespokojenosti obyvatel a nedostatečnými investicemi do příměstské části. Referendum však přes všechny snahy skončilo neúspěšně a chybělo pouze pár desítek hlasů z důvodu nízké volební účasti⁶⁷. Obec se postupem času stávala stále nespokojenější, a i přes různá jednání starosty Břeclavi s tamními obyvateli se oddělení nedalo zabránit. Hlavním a posledním impulzem pro vyvolání referenda o oddělení části obce bylo zrušení Ladenské základní školy, tehdejší starosta uvádí jako důvod velice malý počet žáků a nemožnost ekonomicky tuto školu udržet. Obyvatelé Ladné na popud uzavření základní školy podali petici proti uzavření, kterou podepsalo okolo 70 % oprávněných osob. I přes tuto snahu obyvatel byla základní škola v roce 2003 uzavřena. Břeclav za toto zrušení nabídla Ladné finanční kompenzaci, ale ta ji nepřijala.

⁶⁵ Obec Ladná. *Úřad. Strategie rozvoje obce. Program rozvoje obce* [online]. obecladna.cz [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://www.obecladna.cz/urad/strategie-rozvoje-obce/program-rozvoje-obce/>

⁶⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005, II. díl*. 1. vydání. Praha: Český statistický úřad, 2006, s. 264. Dostupné z: databáze Českého statistického úřadu

⁶⁷ Starosta pan Zdeněk Jurečka uvedl jako důvod malé volební účasti špatné zvolení termínu, který dopadl na období prázdnin, a ne všichni obyvatelé se mohli zúčastnit

V důsledku těchto skutečností bylo 17. ledna 2004 uskutečněno v příměstské části Ladná místní referendum na téma oddělení obce od Břeclavi. Místního referenda se zúčastnilo neuvěřitelných 80 % oprávněných osob, tedy okolo 800 obyvatel. Více než 600 z nich, tedy většina zúčastněných, projevilo svůj souhlas s oddělením. V návaznosti na to se zastupitelstvo města Břeclav sešlo dne 12. února 2004 na mimořádném zasedání č. 13, kde v bodě 5 projednalo a následně schválilo oddělení části obce.⁶⁸ Tehdejší právní úprava dovozovala oddělení obcí až k počátku kalendářního roku následujícího po dni voleb do zastupitelstev obcí (v tomto případě by byla doba skoro 4letá). Obec Ladná bojovala o výjimku z tohoto pravidla pro dřívější oddělení obce.⁶⁹ To bylo možné vydanou novelou k zákonu o obcích, která ve svém článku II. odst. 4 uvádí, že: „*k oddělení části obce, které bylo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona schváleno pravomocným rozhodnutím krajského úřadu a které nebylo do nabytí účinnosti tohoto zákona provedeno, dochází k 1. červenci 2006*“⁷⁰. Krajský úřad pro Jihomoravský kraj rozhodl dne 15. června 2004 o návrhu města Břeclav o oddělení místní části Ladná, toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 22. června 2006.⁷¹

Obec Ladná součástí Břeclavi



Obec Ladná po oddělení od Břeclavi



Dne 1. června 2006 se stala obec Ladná samostatnou územní jednotkou. Břeclavský starosta si dělal starosti s její ekonomickou stabilitou, což se nakonec ukázalo jako zbytečná obava. Jako hlavní důvod zde spatřuji semknutost obyvatel. Oddělení pro ně bylo tak důležité,

⁶⁸ Město Břeclav. *Úřad a radnice. Zastupitelstvo a výbory. Výpisy usnesení ze zasedání zastupitelstva města. 2002-2006. Výpis ze zasedání ZM č. 13* [online]. breclav.eu [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://breclav.eu/file/16004>

⁶⁹ KUCHYŇOVÁ, Zdeňka. *Zrušení školy vedlo až k odtržení breclavské čtvrti Ladná* [online]. cesky.radio.cz, 19. ledna 2004 [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/zruseni-skoly-vedlo-az-k-odtrzeni-breclavske-ctvrti-ladna-8082393>

⁷⁰ Čl. 2 odst. 4 zákona č. 234/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

⁷¹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Informace o vzniku nových obcí Ladná a Držovice a o jmenování správců obcí* [online]. mvcr.cz [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-vzniku-novych-obci-ladna-a-drzovice-a-o-jmenovani-spravcu-obci.aspx>

že se až po dnešní dobu snaží o ekonomickou stabilitu a funkčnost obce. Tuto snahu můžeme vidět např. v jejich aktivitě, obsazení místního úřadu, množství spolků a kulturních akcí. Obyvatelé jsou spokojenější jako malý celek než jako součást velkého celku.

4.4. Územní změny v rámci optimalizace vojenských újezdů

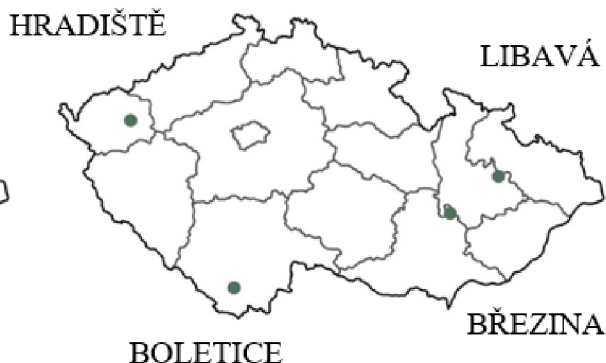
V rámci optimalizace vojenských jednotek na našem území se delší dobu hovořilo o zmenšení, dokonce i zrušení některých vojenských újezdů. V důsledku toho se na začátku roku 2012 Ministerstvo obrany rozhodlo uspořádat anketu mezi jejich obyvateli. Z výsledků ankety vyplynula žádost o vznik šesti nových obcí, jimiž měly být Polná na Šumavě (Boletice), Bražec a Doupovské Hradiště (Hradiště), Libavá, Kozlov a Luboměř pod Strážnou (Libavá). Nejednalo se ani tak o vznik nových obcí, jako spíše o jejich obnovení (dříve zde existovaly, ale vytvořením vojenských újezdů byly zrušeny). V roce 2016 dochází k optimalizaci vojenských újezdů a zrušení vojenského újezdu Brdy.⁷²

Vojenský újezd Brdy nacházející se v jižní části Středočeského kraje byl zrušen a jeho území a obyvatelé byli rozděleni v rámci okolních obcí. V důsledku jeho zrušení dochází i ke změně hranic Středočeského a Plzeňského kraje. Optimalizace u ostatních vojenských újezdů vedla pouze ke změně jejich hranic a ke vzniku výše uvedených obcí. Občané těchto území se od 1. ledna 2016 stávají obyvateli těch obcí, ke kterým bylo území, na kterém žili, přiděleno.

Vojenské újezdy před rokem 2016



Vojenské újezdy po roce 2016



⁷² VRABEC, Václav. *Armáda České republiky. Informace o vojenských újezdech – Základní informace o realizaci zákona č. 15/2015 Sb. (Brožura)* [online]. acr.army.cz, 27. prosince 2018 [cit. 20. února 2023]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>

Obyvatelé nově vzniklých obcí si ustanovili přípravný výbor, který se účastní přípravy na vytvoření nové obce, na volby do zastupitelstva obce a na jednání spojená se vznikem obce. Před vyhlášením voleb do jednotlivých zastupitelstev obcí a následným ustanovením zastupitelstva, byly pro každou obec jmenováni Ministrem vnitra z řad zaměstnanců ministerstva vnitra správci, kteří do té doby zajišťovali chod obce. Pro obec Polná na Šumavě – Mgr. Ján Czop, pro Bražec – Bc. Jindřich Ponocný, pro Doupovské Hradiště – Mgr. Martina Muchnová, pro město Libavá a Luboměř pod Strážnou – Ing. Bc. Vlastimil Bořuta a pro Kozlov Ing. Věra Stojanová. Pravomoci správce se výhradně vztahují k výkonu samosprávy a jsou velmi omezené, ve výsledku jeho jediným úkolem je příprava komunálních voleb, zastupování obce navenek ve styku s občany a úřady a následné předání úřadu nově zvolenému zastupitelstvu. Jednotlivé volby do zastupitelstev nově vzniklých obcí proběhly v sobotu 16. ledna 2016 od 17:00 do 22:00 hodin, zatímco volby v již existujících obcích proběhly v řádných termínech komunálních voleb.⁷³

Přehled územních změn vojenských újezdů (vznik nových obcí):

Vojenský újezd	Nová obce	Počet obyvatel⁷⁴	Rozloha⁷⁵
Boletice	Polná na Šumavě	194	1916
Hradiště	Bražec	224	1460
	Doupovské Hradiště	148	2083
Libavá	Město Libavá	541	2932
	Kozlov	311	4476
	Luboměř nad Strážnou	120	956
Brdy			

(Zdroj: Základní informace o realizaci zákona č. 15/2015 Sb. – vlastní zpracování dat)

⁷³ VRABEC, Václav. *Armáda České republiky. Informace o vojenských újezdech – Základní informace o realizaci zákona č. 15/2015 Sb. (Brožura)* [online]. acr.army.cz, 27. prosince 2018 [cit. 20. února 2023]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>

Přehled územních změn vojenských újezdů (přiřazení území k okolním obcím):

Vojenský újezd	Obce		
Boletice	Kájov	Křišťanov	Ktiš
	Horní Planá	Želnavá	Chvalšiny
Hradiště	Verušičky	Kyselka	Okounov
	Podbořanský Rohozec	Radonice	Stráž nad Ohří
	Valeč	Vojkovice	
Libavá	Domašov n. Bystřicí	Vítkov	Hlubočky
	Jívová	Mrsklesy	Budišov nad Budiš.
Březina	Podivice	Otaslavice	Drahany
	Krumsín	Myslejovice	Prostějovičky
Brdy	Borovno	Bratkovice	Dobřív
	Drahlín	Felbabka	Čičov
	Hvozdec	Chaloupky	Jince
	Křešín	Láz	Malá Víska
	Mírošov	Míšov	Nepomik
	Obecnice	Ohrazenice	Podluhy
	Sádek	Strašice	Skořice
	Štítov	Trokavec	Těně
	Věšín	Vranovice	Zaječov

(Zdroj: Základní informace o realizaci zákona č. 15/2015 Sb. – vlastní zpracování dat)

4.5. Důvody územních změn

V rámci praktické části jsou rozebrány vybrané případy územních změn a jejich stručný popis. Každé územní změně předcházely určité důvody, které obec motivovaly k jejímu zrealizování. V případě zániku obcí (sloučení obcí, připojení části obce) bychom jako hlavní faktory změny mohli spatřovat administrativní, finanční či sociálně-demografické faktory. K významnému zániku obcí docházelo dle statistik nejvíce v letech 2002-2003, tento fakt bychom mohli připisat např. vládnímu návrhu zákona o rozpočtovém určení výnosu daní územních samosprávných celků a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení

daní)⁷⁴, které měly jako negativní motivace vést ke slučování menších obcí. Nové rozpočtové určení daní však žádná obec ve svých důvodech nezmiňovala.

Nejčastějšími uváděnými důvody byly důvody finančního charakteru. Malé obce (většinou obce I. typu) neměly dostatek finančních prostředků k tomu, aby mohly na svém území investovat např. do oprav budov, pozemních komunikací, chodníků či osvětlení a budovat inženýrské sítě (vodovody, kanalizace, plynovody...). Dalším často zmiňovaným důvodem byla nedostatečná městská hromadná doprava (dále jen "MHD") právě i ve spojení se školskými zařízeními. Špatná dostupnost zaměstnání, základního vzdělání a nízká frekvence spojů byla negativním dopadem na všechny obyvatele, kteří nevlastnili osobní automobil. V důsledku připojení části obce docházelo k rozšíření linek MHD a k navýšení jejich frekvence příjezdů a odjezdů. Z vlastního pohledu občana pracujícího na malé obci s necelými 100 obyvateli, spatřuji nedostatek spojů jako větší zátěž na obyvatele. Rozpočty jednotlivých obcí nebyly samostatně dostatečné a schopné pokrýt veškeré náklady spojené s provozem obce.

Dalšími často uváděnými důvody (můžeme je spatřovat přímo na příkladu obce Domoradice před připojením k Vysokému Mýtu) jsou administrativní a sociálně-demografické faktory ovlivňující chod obce. V menších obcích začal počet obyvatel postupně klesat v důsledku přirozené mortality a urbanizace. Mnoho z nich se přestěhovalo do větších měst za práci či za lepší dostupností škol pro své děti. Právě úbytkem občanů rostla administrativní zátěž a docházelo k nedostatku zaměstnanců úřadu. Volby do zastupitelstva obcí nebylo možné časem uskutečnit. V menších obcích totiž převažovaly nepluralitní politické systémy, a tak když některý z opakovaně volených občanů již nechtěl být zvolen, nebylo možné kandidátku ani minimálně naplnit.

Na začátku 21. století došlo k reformě veřejné správy, jejíž změnou územního aspektu z roku 2003 byly obce rozděleny do tří stupňů dle přenesené státní správy. I. typu přiděleny pod správu obcí II. typu. Některé obce nebyly s tímto podřazením spokojené a více by jim vyhovovala jiná obec druhého typu, tento impulz obce donutil k projednání návrhu na připojení k požadované obci. Ne všechny prvotní úvahy o připojení byly provedeny ze strany připojovaných obcí. V případě připojení obce Hostovice k Pardubicím byl prvotní impulz dán primátorem Pardubic. Ten se snažil různou formou debat a setkání v okolních obcích informovat starosty o výhodách připojení se k Pardubicím. Pardubice by menším obcím poskytly již zmiňovanou finanční podporu ve formě např. kanalizací, vodovodů nebo vyšší

⁷⁴ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. *Sněmovní tisk 435/0* [online]. psp.cz [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=435&CT1=0>

dostupnost MHD a školských zařízení. Pardubice by mohly přesáhnout vysněnou hranici 100 tisíc obyvatel a získaly by tím více peněz ze státního rozpočtu.

Velké procento obcí ze zkoumaného vzorku se připojilo k obci se zřetelně vyšším počtem obyvatel. Ve většině případů se jedná o města či statutární města. K připojování dochází z důvodů ekonomického charakteru a modernizace obce díky vyššímu rozpočtu, jak je již uvedeno výše. Pouze nepatrný počet základních územně samosprávných celků se připojil k nejbližší větší obci. Zde můžeme proces připojení spatřovat právě v přirozené mortalitě a nemožnosti obsazení míst v zastupitelstvu obce.

V druhém případě, kdy dochází ke vzniku obcí (oddělením části obce) jsou důvody opačného charakteru. Například v městské části Ladná docházelo k nízké finanční podpoře od Břeclavi a hlavním impulzem bylo zrušení základní školy na jejím území. Městská část vyhlásila místní referendum na základě, kterého se od Břeclavi oddělila. Z pohledu Břeclavi bylo toto řešení neekonomické a tehdejší starosta měl obavy, zda obec zvládne být samostatnou. Opak byl pravdou. Aktivita občanů byla neuvěřitelná, územní změna obyvatele semkla a obec začala vzkvétat. Z administrativního pohledu byl úřad plně naplněn zaměstnanci, základní škola pro tamní děti byla obnovena a v obci se vytvořilo mnoho spolků, které se starají o environmentální i kulturní rozvoj celého jejího území. Dle slov starosty je obec výrazně spokojenější jako menší celek, než když byla součástí většího celku. Obec Ladná je ukázkovým příkladem úspěšného oddělení obcí. I přes fakt, že je v dnešní době spíše žádoucí sloučení a připojení částí obcí k větším a ekonomicky stabilnějším municipalitám, jsou i případy, kdy je pro rozvoj obce nutná samostatnost.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývá územním členěním základních územně samosprávných celků a vojenských újezdů. Práce již ve svém úvodu uvádí některé dílčí cíle, které jsem se snažila v průběhu textu naplnit. Mezi tyto cíle patřilo vymezení základních pojmů, představení základních aspektů místní samosprávy, popis jednotlivých územních změn v souladu s účinnou právní úpravou a jejich praktické zobrazení. Osobně si myslím, že tyto dílčí cíle byly v průběhu práce naplněny.

V první kapitole jsem se věnovala tématu místní samosprávy. Definovala jsem základní pojmy jako je veřejná správa a samospráva, kde jsem se podrobně zaměřila na její právní úpravu v České republice. Druhá kapitola se věnuje jednotlivým znakům obcí se zaměřením na územní základ, bez kterých by její existence nebyla možná. Mezi tyto aspekty řadíme územní základ, který je hlavním tématem mé práce, osobní základ, kde jsem vymezila pojem občan a jeho základní práva a povinnosti, právní subjektivita a ekonomický základ. Kapitola i krátce vysvětluje institut místního referenda, který je v souvislosti se změnami území velmi důležitý a hraje zde významnou roli. Jedná se o nástroj přímé demokracie a současně o jeden z nástrojů, díky kterému je možné územní změnu realizovat. Ve třetí kapitole jsem teoreticky vymezila jednotlivé územní změny se zaměřením na podmínky jejich uskutečnění a jejich průběh. Ve čtvrté kapitole jsou uvedeny jednotlivé změny na praktických příkladech v časovém rozmezí od roku 2000 po současnost. Územní změna, při které dochází ke sloučení obcí, je zobrazena na dvou příkladech z 20. století, protože od účinnosti současného zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení) k žádné nedošlo. V závěru této kapitoly jsem na základě analýzy jednotlivých praktických příkladů uvedla nejčastější důvody uskutečnění územních změn.

Cílem první výzkumné otázky se zněním: „Jaké územní změny lze provést v České republice?“ bylo podat komplexní pohled na jednotlivé územní změny se zaměřením na sloučení obcí, připojení obce, oddělení části obce, jiné územní změny obcí a optimalizaci vojenských újezdů. Jednotlivé změny jsem rozdělila do pěti podkapitol. Každá obsahuje stručný popis, o jakou územní změnu se jedná, dále pak zákonné podmínky, za kterých je možné ji uskutečnit, a její grafické znázornění. Dle mého názoru se mi podařilo jednotlivé změny rozdělit do podkapitol a zachytit je. Díky vlastním grafickým zpracováním územních změn je pro čtenáře snazší si jednotlivé případy vizuálně představit.

Druhá výzkumná otázka se zněním: „Jaké jsou nejčastější důvody pro uskutečnění územních změn?“ měla za cíl představit možné důvody pro uskutečnění těchto změn. Tuto

otázku jsem zpracovávala na základě praktických příkladů za pomoci online dostupných rozhovorů s tehdejšími starosty dotčených obcí a osobní korespondence s tamními obyvateli. Přehled důvodů územních změn jsem uvedla v závěru čtvrté kapitoly, která se právě zaměřuje na příklady z praxe. Jako nejčastější důvod byla uváděna nepříznivá ekonomická situace. Zanikající obce mají díky nízkému počtu obyvatel a malému území nedostatek finančních prostředků pro modernizaci své obce. Nemohou budovat inženýrské sítě, investovat do oprav budov, chodníků či osvětlení. Dalším důvodem byla nedostatečná MHD, tím pádem i špatná dostupnost za prací, za vzděláním atd. V neposlední řadě můžeme jako důvod označit vysokou mortalitu a urbanizaci v souvislosti s neexistencí politického pluralismu v menších obcích.

Od roku 2000 došlo k zániku 13 obcí. Vedení obcí uvádí připojení až jako krajní záležitost. V posledních letech je čím dál více oblíbená meziobecní spolupráce, díky níž si i malé obce zachovávají svou suverenitu, a přitom mají prostředky na vlastní rozvoj.

Právní úprava územních změn od vzniku České republiky prošla velkým množstvím novelizací. Území naší republiky je vyznačováno velmi vysokým množstvím obcí, a proto byly pro jejich vznik stanoveny přísnější podmínky než pro jejich zánik. Můžeme je spatřovat např. ve zvýšeném počtu obyvatel, které obec musí po oddělení mít, nebo ve zvýšení počtu hlasů oprávněných osob v místním referendu v souvislosti se změnami území.

Obdobnou situací prošlo již více evropských zemí (např. Francie, Maďarsko, Polsko a Slovensko), kde byla ze strany zákonodárce vyjádřena obdobná snaha o optimalizaci velkého množství obcí a zefektivnění veřejné správy na místní úrovni. Na území Slovenska změna právní úpravy prakticky zastavila možnost vzniku nových obcí. Podmínky oddělení části obce jsou daleko přísnější než v České republice (např. po oddělení musí mít obec nejméně 3 000 obyvatel). Touto legislativou se zastavila většina dezintegračních procesů. V rámci řešení zefektivnění veřejné správy v souvislosti s velkým počtem malých obcí, se na Slovensku obdobně jako v České republice zvýšila meziobecní spolupráce a slovenská legislativa přidala i možnost zřízení tzv. společného obecního úřadu, díky kterému mohou obce vykonávat určité činnosti společně. V současné době by po vzoru Slovenské republiky uvítaly vytvoření lepších podmínek meziobecní spolupráce hlavně menší obce. Odlišný pohled na tuto věc má například Národní ekonomická rada vlády, která je zastáncem zvýšení počtu integračních procesů a tím pádem snížení počtu obcí s méně než tisíci obyvateli.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005, II. díl*. 1. vydání. Praha: Český statistický úřad, 2006, 623 s.
- HENDRYCH, Dušan, *Správní právo obecná část*. 9. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016, 600 s.
- HORNÍK, Jan, KUŠ, Petr. *Územní samospráva přehledně a v příkladech*. 2. vydání. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2019, 130 s.
- HORZONKOVÁ, Eva, NOVOTNÝ, Vladimír. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 248 s.
- KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 356 s.
- KLÍMA, Karel a kol. *Odpovědnost územní samosprávy*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014, 338 s.
- KOPECKÝ, Martin a kol. *Zákon o obcích. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s.
- KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 364 s.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje podle reformy veřejné správy v roce 2000*. Praha: Linde Praha, a.s., 2000, 228 s.
- LACINA, Karel, ČECHÁK, Vladimír. *Vývoj systémů veřejné správy*. Praha: Professional Publishing, 2001, 115 s.
- MALAST, Jan. *Teoretická východiska obecní samosprávy v České republice*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2016, 340 s.
- POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Zákon o obcích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, 862 s. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
- PODHRÁZKÝ, Milan. *Přehled judikatury z oblasti samosprávy (územní a profesní)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, 540 s.
- PRŮCHA, Petr. *Místní správa*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2018, 277 s.
- PRŮCHA, Petr. *Základy správního práva: učební text pro bakalářské studium*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2017, 254 s.,

- RYCHETSKÝ, Pavel a kol. *Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, 1224 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 512 s.
- SVOBODA, Karel a kol. *Územní samospráva a státní správa*. Praha: Eurounion, s.r.o., 2000, 369 s.
- VAVROCHOVÁ, Simona, KUŠ, Petr. *Územní samosprávné celky*. Praha: Institut pro místní správu Praha, 2011. 119 s.

Právní předpisy

- Ústavní zákon č. 1/1993 sb., Ústava české republiky
- Ústavní zákon č. 2/1993 sb., Listina základních práv a svobod
- Ústavní zákon č. 347/1997 sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků a o změně ústavního zákona č. 1/1993 sb., ústava české republiky
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů (zákon o územně správním členění státu), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 118/2010 Sb., o krajském referendu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 106/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 128/2000 SB., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve

znění pozdějších předpisů, zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 222/1999 Sb. o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006, o Evropském fondu pro regionální rozvoje a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999
- Sdělení č. 181/1999 Sb., sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Evropské charty místní samosprávy

Internetové zdroje

- BAČKOROVÁ, Drahomíra. *Český rozhlas. Hostovice se stanou součástí krajského města* [online]. pardubice.rozhlas.cz, 17. května 2006 [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://pardubice.rozhlas.cz/hostovice-se-stanou-soucasti-krajskeho-mesta-6052380>
- Český statistický úřad. *Demografická příručka* [online]. czso.cz, [cit. 20. února 2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-prirucka-2020>
- Český statistický úřad. *Přehled územních změn* [online]. czso.cz, [cit. 20. února 2023]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20111114075241/http://www.czso.cz/csu/rso.nsf/i/prehled_zmen_rso
- Český úřad zeměměřický a katastrální. *Vyhledávání prvků. Obec, vojenský újezd* [online]. czuk.cz [cit. 15. února 2023]. Dostupné z: <https://vdp.cuzk.cz/vdp/ruian/obce>
- Deník.cz. *Hostovice na připojení k Pardubicím vydělaly* [online]. pardubicky.denik.cz, 26. října 2007 [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: https://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/hostovice_20071026.html
- Epravo. *Soudní rozhodnutí. Obec a procesní způsobilost* [online]. epravo.cz, 13. ledna 2017 [cit. 15. února 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/obec-a-procesni-zpusobilost-104688.html>

- Frank Bold. *Jaké otázky (ne)můžete položit v místním a krajském referendu?* [online]. frankbold.org, 2. listopadu 2018 [cit. 15. února 2023]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/spolky-a-zapojeni-verejnosti/mistni-referendum/otazky/rada/jake-otazky-nemuzete-polozit-v-mistnim-a-krajskem-referendu>
- Frýdek-Místek. *Úvod. O městě. Historie (sloučení Frýdku-Místku)* [online]. frydekmistek.cz [cit. 20. února 2023]. Dostupné z: <https://www.frydekmistek.cz/o-meste/historie/>
- KUCHYŇOVÁ, Zdeňka. *Zrušení školy vedlo až k odtržení břeclovské čtvrti Ladná* [online]. cesky.radio.cz, 19. ledna 2004 [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/zruseni-skoly-vedlo-az-k-odtrzeni-breclavske-ctvrti-ladna-8082393>
- Město Břeclav. *Úřad a radnice. Zastupitelstvo a výbory. Výpisy usnesení ze zasedání zastupitelstva města. 2002-2006. Výpis ze zasedání ZM č. 13* [online]. breclav.eu [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://breclav.eu/file/16004>
- Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace VÚ – cíl, důvody, vyřešení problémů* [online]. mocr.army.cz, [cit. 20. února 2023]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=92152>
- Ministerstvo vnitra České republiky. *Informace o vzniku nových obcí Ladná a Držovice a o jmenování správců obcí* [online]. mvcr.cz [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-vzniku-novych-obci-ladna-a-drzovice-a-o-jmenovani-spravcu-obci.aspx>
- Ministerstvo vnitra České republiky. *Metodické materiály ODK. Území obce, postupy a důsledky jeho změn* [online]. mvcr.cz [cit. 15. února 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/metodicke-materialy-k-zakonnym-zmocnenim.aspx>
- Obec Ladná. *Úřad. Strategie rozvoje obce. Program rozvoje obce* [online]. obecladna.cz [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://www.obecladna.cz/urad/strategie-rozvoje-obce/program-rozvoje-obce/>
- Pardubice. *Město. Městské obvody* [online]. pardubice.eu [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://pardubice.eu/mestske-obvody>

- Profi Press. *Občané řekli připojení své ano* [online]. moderniobec.cz [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/obcane-rekli-pripojeni-sve-ano/>
- SEDLÁČEK, Jan. *Rok v obci. Charakteristika územní samosprávy – pátá část (ekonomický základ)* [online]. rokvoeci.cz, 13. července 2015 [cit. 15 února 2023]. Dostupné z: <http://www.rokvoeci.cz/zpravy-redaktoru/detail/597-charakteristika-uzemni-samospr/>
- Sedlec-Prčice. *Naše Město. Místní části a osady.* [online]. sedlec-prcice.cz [cit. 05. března 2023]. Dostupné z: <https://www.sedlec-prcice.cz/mistni%2Dcasti%2Da%2Dosady/ds-1029/archiv=0&p1=4161&tzv=1&pocet=25&stranka=1>
- Sedlec-Prčice. *Naše město. Od roku 1957 to táhnou spolu.* [online]. sedlec-prcice.cz [cit. 05. března 2023]. Dostupné z: <https://www.sedlec-prcice.cz/od%2Droku%2D1957%2Dto%2Dtahnou%2Dspolu/d-1532/p1=4161>
- Státní správa zeměměřictví a katastru. *Nahlížení do katastru nemovitostí. Zobrazení mapy* [online]. cuzk.cz [cit. 10. března 2023]. Dostupné z: <https://nahlizeniidokn.cuzk.cz/VyberKatastrMapa.aspx>
- VÁCLAV, Vrabec. *Struktura. Generální štáb. ZNGŠ-NŠ. Sekce plánování schopností MO. Informace o vojenských újezdech* [online]. acr.army.cz, 27. prosince 2018 [cit. 15. února 2023]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>
- Vysoké Mýto. *Městský úřad. Povinné informace. Informace související s připojením obce Domoradice* [online]. urad.vysoke-myto.cz [cit. 05. března 2023]. Dostupné z: <https://urad.vysoke-myto.cz/odpovedi-na-podane-zadosti/9762-3-3-2014-informace-souvisejici-s-pripojenim-obce-domoradice>
- Rukověť starosty. *Zastupitelstvo – vrcholný orgán obce* [online]. rokvoeci.cz [cit. 15 února 2023]. Dostupné z: <https://www.rokvoeci.cz/rukovet-starosty/detail/36-zastupitelstvo-%E2%80%93-vrcholny-organ-obce/>

Judikatura:

- Nález Ústavního soudu ze dne 19. dubna 2010, sp. zn. IV. ÚS 1403/09 (N 88/57 SbNU 155)
- Nejvyšší soud: usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. září 2016, sp. zn. 28 Cdo 329/2015, (č. 24/2018 rozh. civ.)

Abstrakt a klíčová slova

Tato bakalářská práce se zabývá územní aspektem místní samosprávy na území České republiky. Práce je členěna do čtyř kapitol. První kapitola charakterizuje základní pojmy spojené s územní samosprávou. Druhá kapitola představuje čtyři základní aspekty územně samosprávných celků a problematiku místního referenda. Třetí kapitola se věnuje teoretickému vymezení územních změn uvedených v platné právní úpravě. Ve čtvrté kapitole je komplexně rozebrána problematika územních změn v praxi. Jednotlivé územní změny jsou představeny na příkladech a graficky znázorněny. Kapitola také obsahuje důvody vedoucí k územním změnám.

Klíčová slova: Územní samospráva, územní základ základních územně samosprávných celků, územní změny obcí, důvody územních změn, obce a kraje

Abstract and key words

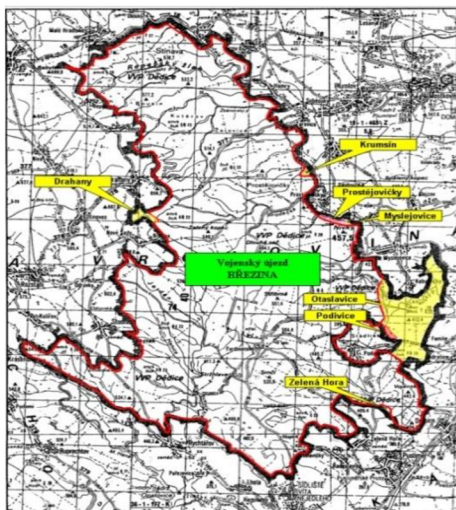
This bachelor's thesis focused on territorial aspect of local self-government in the territory of the Czech Republic. Thesis consist of four chapters. The first chapter characterizes the basic concepts associated with territorial self-government. The second chapter presents four basics aspects od territorial self-government units and the issue od the local referendum. The third chapter introdruces theoretical definition od the territorial changes mentioned in the current legislation, their conditions and graphic representation. In the fourth chapter, the issue of territorial changes in practice is cemprehensively discussed. Individual territorial changes are presented on examples and graphically represented. The chapter also contains the reasons leading to these territorial changes.

Key words: Territorial self-government, local self-government, territorial self-government units, territorial changes of fundamental territorial self-government unit, reasons for territorial changes, municipalities and regions

Příloha č. 1

Grafické znázornění změn (Zdroj: Základní informace o realizaci zákona č. 15/2015 Sb.)

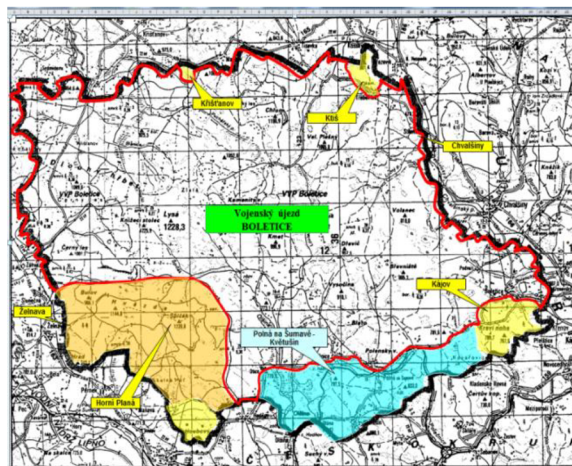
BŘEZINA



Rozloha 15 817 ha

Vyjmuto 834 ha – cca 5 %

BOLETICE

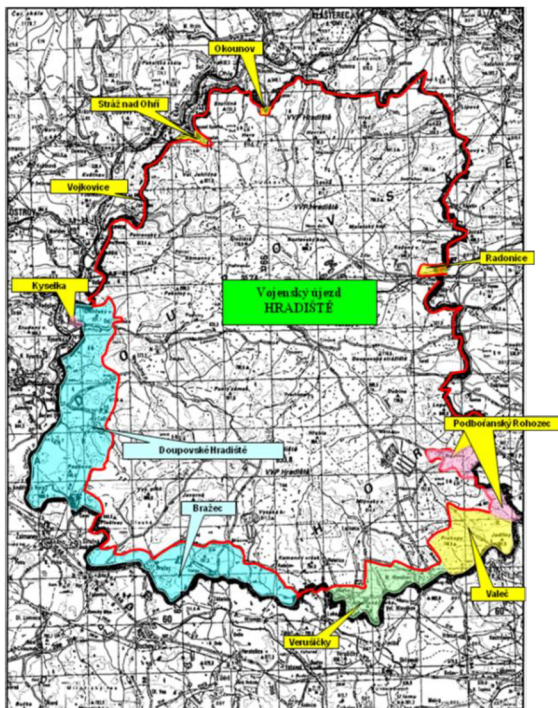


Rozloha 21 954 ha

Vyjmuto 5 394 ha – cca 25 %

Vznik 1 obce

HRADIŠTĚ

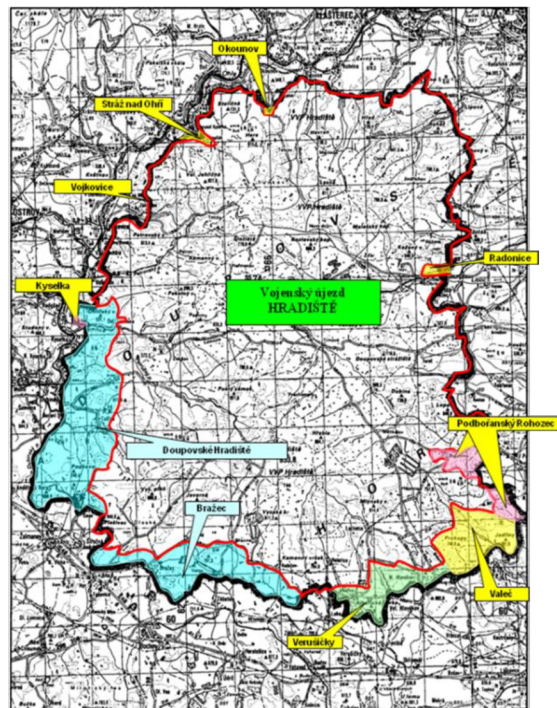


Rozloha 33 161 ha

Vyjmuto 5 080 ha – cca 15 %

Vznik 2 obcí

LIBAVÁ



Rozloha 32 724 ha

Vyjmuto 10 014 ha – cca 31 %

Vznik 3 obcí

Příloha č. 2

Přehled územních změn od roku 2001 se zaměřením na zánik obcí

ROK	OBCE
2001	Savín připojením k obci Litovel
2002	Jíno, Kaliště a Stopčice připojením k městu Švihov Prosatín připojením k obci Kuřimská Nová Ves
2003	Hostokryje připojením k obci Senomaty Zahořany připojením k obci Králův Dvůr Lhota připojením k městu Plzeň Malesice připojením k městu Plzeň Domoradice připojením k městu Vysoké Mýto
2005	Častolovice připojením k městu Česká Lípa
2006	Hostovice připojením k městu Pardubice
2009	Nemíž připojením k obci Techov
2016	Vojenský újezd Brdy

(Zdroj: vlastní zpracování dat z databází Českého statistického úřadu)

Příloha č. 3

Přehled územních změn od roku 2001 se zaměřením na vznik obcí

ROK	OBEC
2001	Sytno Kobylá nad Vidnavkou Pavlovice u Kojetína Písečná Šelešovice Bohuslavice nad Vlárí Lukoveček Ostrata
2006	Ladná oddělením od Břeclavi Držovice oddělením od Prostějova
2009	Želechovice nad Dřevnicí oddělením od Zlína
2010	Petrov nad Desnou oddělením do obce Sobotín
2011	Libhošť oddělením od Nového Jičína
2013	Krhová a Poličná oddělením od Valašského Meziříčí
2016	Optimalizace vojenských újezdů: Polná na Šumavě Bražec Dupovské Hradiště Libavá Kozlov Luboměř pod Strážnou

(Zdroj: vlastní zpracování dat z databázi Českého statistického úřadu)